

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Bakalářská práce

Hyperinflace světa

Anna Vacková

© 2020 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Anna Vacková

Hospodářská politika a správa
Podnikání a administrativa

Název práce

Hyperinflation světa

Název anglicky

Hyperinflation around the world

Cíle práce

Cílem této bakalářské práce je v jedné části analýza inflace a hyperinflace obecně jako ekonomického jevu, jejich příčiny, průběh a důsledky na ekonomiku daného subjektu. V další části práce je cílem komparovat a analyzovat dvě hyperinflace, které jsou stále aktuální v dnešním světě. Hyperinflace probíhající ve Venezuele a nedávno probíhající v Zimbabwe. Kromě komparace těchto dvou hyperinflací je cílem popsat i vliv hyperinflace na ekonomiky těchto dvou daných států.

Metodika

Tato bakalářská práce se v teoretické části zabývá inflací a hyperinflací jako pojmy v ekonomii, jak vznikají a jaký mají průběh a důsledky v daných ekonomických subjektech, popřípadě zda se dá hyperinflaci v daném subjektu vyhnout. Další část práce je zaměřena na komparaci a analýzu hyperinflace ve Venezuele a nedávno probíhající hyperinflace v Zimbabwe. V práci se komparuje jejich vznik, jak probíhaly a na závěr i to, jaké mají důsledky na ekonomiky těchto dvou daných států. V praktické části práce se pracuje s časovými řadami, především HDP a míry v inflace. U Venezuely od roku 2010, Zimbabwe v letech 2007 – 2009.

Doporučený rozsah práce

30-40 stran

Klíčová slova

HDP, inflace, hyperinflace, následky hyperinflace, Venezuela, Zimbabwe

---

Doporučené zdroje informací

BRČÁK, J. – STARÁ, D. – SEKERKA, B. *Makroekonomie – teorie a praxe*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-492-3.

HOLMAN, R. *Ekonomie*. V Praze: C.H. Beck, 2011. ISBN 978-80-7400-006-5.

JUREČKA, V. *Makroekonomie*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4386-8.

KUNEŠOVÁ, H. *Světová ekonomika : nové jevy a perspektivy*. V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-502-2.

PAVELKA, T. *Makroekonomie : základní kurz*. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2006. ISBN 80-86730-02-6.

Předběžný termín obhajoby

2019/20 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Kamila Veselá, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 23. 12. 2019

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 8. 1. 2020

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 03. 03. 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Hyperinflace světa" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 3.3.2020

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Kamile Veselé, Ph.D., za odborné vedení mé bakalářské práce, ochotu, cenné rady a vstřícnost při konzultacích.

Hyperinflace světa

Abstrakt

Tato bakalářská práce je zaměřena na dva konkrétní případy hyperinflací ve světě, hyperinflace v Zimbabwe a aktuální krize ve Venezuele. Hyperinflace v Zimbabwe je charakterizována především mezi lety 2000 – 2009, venezuelská krize od roku 2010. Teoretická část práce je zaměřena na specifikování pojmů inflace a dalších pojmů s ní souvisejících. Dále jsou zmíněny instituce, které hrají důležitou roli ve vyrovnané ekonomice, jejich úlohy, a jak mohou pomoci při případné ekonomické krizi.

Praktická část práce se následně zabývá dvěma výše zmíněnými případy hyperinflací. Protože ekonomie v praxi je úzce spjata s politikou, je nejprve charakterizován politicko-ekonomický vývoj v daných zemích. Dále se práce zabývá ukazateli vývoje HDP, vývojem podstatných surovin pro těžbu, zemědělství a jejich průmyslu a vývojem ukazatele hyperinflace. Tyto ukazatele byly charakterizovány na základě jejich analýzy a vzájemné komparace. Závěrem je zrekapitulováno, jaké jsou aktuální ekonomické situace v daných zemích a jak se jejich ekonomika vyvíjí s bojem proti vysoké míře inflace.

Klíčová slova: inflace, hyperinflace, centrální banka, peníze, HDP, následky hyperinflace, Venezuela, Zimbabwe

Hyperinflation around the world

Abstract

This bachelor's labour is focused on two particular cases of hyperinflation in the modern world. Until recently case of hyperinflation in Zimbabwe from 2000 till 2007 and actual crisis happening in Venezuela from 2010. The theoretical part of the labour is focused on specification of a concept of inflation and the other terms that are related to this topic. Another point described are examples of institutions working in the state which are an essential part of working and balanced economics its duties and ways of eventual need of help during an economic crisis.

Practical part of the work deals with an analysis of the two examples of crises already mentioned. According to the fact, working economics is related to politics, firstly there is specified political and economic progress of each hyperinflation. Another essential point mentioned is a comparison of GDPs, development of essential minerals, raw material extractions and the others. Last point of the comparison in the practical part is progress of the hyperinflation.

In the end, the thesis summarizes what the actual situation in Zimbabwe and Venezuela is and how the governments are fighting against hyperinflation and its consequences.

Keywords:

Inflation, hyperinflation, GDP, Venezuela, Zimbabwe, money, consequences of hyperinflation, central bank

Obsah

1 Úvod	12
2 Cíl práce a metodika	14
2.1 Cíl práce	14
2.2 Metodika.....	14
3 Teoretická východiska	16
3.1 Pojem peníze a peněžní trh.....	16
3.1.1 Funkce peněz	16
3.1.2 Peněžní trh	17
3.2 Centrální banka	18
3.2.1 Charakteristika centrální banky	18
3.2.2 Funkce centrální banky	19
3.3 Platební bilance	19
3.4 Inflace.....	20
3.4.1 Charakteristika inflace	20
3.4.2 Míra inflace.....	21
3.4.2.1 Index spotřebitelských cen CPI	23
3.4.2.2 Index cen výrobců PPI.....	24
3.4.2.3 Cenový deflátor HDP nebo HNP.....	24
3.4.3 Příčiny a důsledky inflace v ekonomice	24
3.4.4 Typy a druhy inflace	25
3.4.4.1 Nabídková inflace	26
3.4.4.2 Poptávková inflace	26
3.4.4.3 Mírná inflace.....	27
3.4.4.4 Pádívá inflace	27
3.4.4.5 Hyperinflace	27
3.5 Hyperinflace	28
3.5.1 Charakteristika hyperinflace	28
3.5.2 Hyperinflace ve světě.....	28
3.5.3 Příčiny hyperinflace	29
3.5.4 Dopady hyperinflace a její možná řešení.....	29
3.6 Deflace	30
4 Vlastní práce	33
4.1 Hyperinflace v Zimbabwe.....	33
4.1.1 Politicko–ekonomický vývoj	33

4.1.2	Sociální zabezpečení	35
4.1.3	Zemědělství a nerostné suroviny.....	36
4.1.4	Platební a obchodní bilance	36
4.2	Hyperinflace ve Venezuele	37
4.2.1	Politicko–ekonomický vývoj	37
4.2.2	Sociální zabezpečení	39
4.2.3	Zemědělství a nerostné suroviny.....	40
4.2.4	Obchodní a platební bilance.....	41
4.3	Komparace.....	42
4.3.1	HDP.....	43
4.3.2	Významné suroviny	46
4.3.3	Hyperinflace.....	49
4.4	Shrnutí	50
4.5	Závěr.....	52
5	Seznam použitých zdrojů.....	54
6	Přílohy	58
6.1	Vývoj nezaměstnanosti v daných zemích	58

Seznam obrázků

Obrázek 1: Harmonizovaný index spotřebitelských cen v mezinárodním srovnání

Obrázek 2: Dlouhodobý vývoj růstu inflace Zimbabwe v letech 1970 - 2016 (%)

Obrázek 3: Vývoj inflačního růstu Venezuely v letech 2004 - 2024 (%)

Obrázek 4: Roční příjmy z vývozu tabáku v Zimbabwe v letech 2001 – 2007 (miliony USD)

Obrázek 5: Vývoj těžby ropy ve Venezuele

Seznam tabulek

Tabulka 1: Vývoj platební bilance Venezuela

Tabulka 2: Komparace vývoje HDP na osobu v daných zemích

Tabulka 3: Komparace ročního růstu HDP ve vybraných zemích

Tabulka 4: Komparace ročního růstu inflace v daných zemích

Seznam použitých zkratk

HDP Hrubý domácí produkt

HNP Hrubý národní produkt

HICP Harmonizovaný index spotřebitelských cen

EU Evropská unie

USA Spojené státy americké (United States of America)

USD Americký dolar (United States Dollar)

OSN Organizace spojených národů

OPEC Organizace zemí vyvážející ropu (Organization of Petroleum Exporting Countries)

PDVSA Petróleos de Venezuela

1 Úvod

Hyperinflace je bezpochyby jedním z nejvíce extrémních stavů, které mohou v jakémkoliv ekonomice nastat. Po celém světě byla již zaznamenána celá řada hyperinflací. I když je známo, jak může být nebezpečná a co tento ekonomický jev dokázal způsobit ekonomikám daných států napříč celou historií, i v dnešním moderním světě dokáže překvapat a může nastat kdekoliv i v budoucnosti. Příkladem je právě aktuální hyperinflace ve Venezuele, která trvá od roku 2010 a stále se zhoršuje, a která podle některých kritiků souvisí s danou politikou ve státě. Dnes už někteří experti považují tuto hyperinflaci za jednu z nejhorších, kterou si svět pamatuje. Již minulý rok ji začali přirovnávat k hyperinflaci v Německu po 1. světové válce, nebo i k nedávné hyperinflaci probíhající v Zimbabwe.

Tato bakalářská práce je zaměřena na dva konkrétní případy hyperinflací novodobé historie, hyperinflace v Zimbabwe, která probíhala mezi lety 2000 – 2009, a aktuální krize ve Venezuele probíhající od roku 2010. Předmětem této bakalářské práce je charakteristika inflace a hyperinflace. Cílem této práce je, na základě analýzy jednotlivých hyperinflací a jejich komparace, zjistit příčiny, charakterizovat jejich průběh a jaké pro každou zemi byly důsledky jednotlivých krizí.

V teoretické části práce jsou nejprve charakterizovány pojmy jako peníze, peněžní trh, inflace a hyperinflace jako pojmy v ekonomické teorii. Jaké mohou mít příčiny, průběh a jaké mohou mít následky na ekonomiku daného státu. Dalším pojmem charakterizovaným v teoretické části je centrální banka a její funkce. Jinými slovy, jakou má funkci ve státě a jeho ekonomice, a co případně může dělat v situaci, kdy se stát dostane do hyperinflační spirály. Dále jsou také zmíněny druhy inflace, i tzv. opak inflace – deflace a její charakteristika. Následně jsou v práci rozebírány dvě již výše zmíněné případy hyperinflace, kde hlavním cílem této bakalářské práce je jejich komparace. Hyperinflace v Zimbabwe, která je v práci charakterizována zejména od roku 2000 až do roku 2009, kdy byl rozsah hyperinflace největší. Poté i aktuální hyperinflace ve Venezuele, konkrétně od roku 2010, kdy se hyperinflace začala výrazněji projevovat na ekonomice státu. Pokud již dříve někteří ekonomové a experti naznačovali, že hyperinflace ve Venezuele souvisí s vnitřní politikou ve státě, dnes toto tvrzení můžeme tvrdit s jistotou. Dnešní situace v ekonomice Venezuely je podle agentury Reuters taková, že ekonomové a experti nemají již ani oficiální a potvrzené informace o vývoji ekonomiky této země. Venezuela vzhledem ke stále zhoršujícímu se stavu ekonomiky v zemi přestala pravidelně zveřejňovat své

ekonomické indikátory.¹ Z těchto informací nám vyplývá, že ekonomové aktuálně musejí vycházet z nezávislých předpovědí organizací, bank, popřípadě i z předpovědí vnitřních orgánů Venezuely jako je například venezuelský kongres. Díky tomuto vývoji se napříč světem začínají rozšiřovat názory, že aktuální prezident Venezuely Nicolás Maduro Moros si začíná ve Venezuele budovat svou diktaturu.

Na rozdíl od hyperinflace ve Venezuele je možno pozorovat, že extrémní znehodnocování peněz v Zimbabwe se alespoň trochu ustálilo. Ta nejhorší krize probíhala kolem roku 2009. I v tomto případě převažují názory, že z velké části propuknutí hyperinflace souviselo s vnitřní politikou ve státě. V roce 2016 vláda Zimbabwe rozhodla dát do oběhu novou měnu, a to v podobě dluhopisů. Podle agentury Reuters by mělo toto nové platidlo vyřešit problémy s nedostatkem bankovek cizích měn používaných jako oficiální platidlo. Kritici se nových platidel však obávají. Podle nich prudce klesnou úspory, což dále vážně ohrozí ekonomiku státu.²

Praktická část této práce je zaměřena především na komparaci těchto dvou výše zmíněných inflací. Konkrétně na komparaci průběhu, nerostných surovin, které mají tyto dva státy v zásobě a ekonomicko-politický průběh, protože nedílnou součástí ekonomiky země a to, v jakém je stavu, je i politická situace a politický vývoj v dané zemi.

---

¹*Jako Německo v roce 1923. Inflace ve Venezuele podle měnového fondu letos dosáhne milionu procent* [online]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/ekonomika/hyperinflace-ve-venezuele-protesty-ekonomicka-situace_1807241901_per.

²*Hyperinflace v Zimbabwe: Chybí bankovky, stát zavádí novou měnu ve formě dluhopisů* [online]. Dostupné z: <https://www.reflex.cz/clanek/zpravy/76173/hyperinflace-v-zimbabwe-chybi-bankovky-stat-zavadi-novou-menu-ve-forme-dluhopisu.html>.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem této práce je charakteristika dvou novodobých případů hyperinflace, konkrétně krize v Zimbabwe, která probíhala v letech 2000 – 2009 a současná hyperinflace ve Venezuele probíhající přibližně od roku 2010. Práce charakterizuje příčiny zmiňovaných hyperinflací, jaký měly průběh, zda se lišil, a v jakých hodnotách se růst inflace pohyboval a jaké následky zanechaly jednotlivé krize v daných zemích. Cíle práce jsou charakterizovány na základě analýzy jednotlivých krizí a jejich vzájemné komparace. Mezi dílčí cíle práce patří charakteristika obou z výše zmiňovaných hyperinflací z pohledu politicko-ekonomického vývoje a charakteristika tří ekonomických ukazatelů - HDP, dále významných surovin pro každou ze zmiňovaných zemí a ukazatele hyperinflace. U ukazatelů HDP a vývoje hyperinflace je cílem zaznamenat číselný vývoj těchto ukazatelů a provést tak komparaci obou případů hyperinflací, včetně zvýraznění největších meziročních skoků a poukázat na to, do jakých hodnot se především hodnota hyperinflace vyšplhala u obou z výše uvedených krizí. U ukazatele významných surovin pro každou ze zemí je cílem poukázat na vývoj jejich podílu na HDP dané země během období největší krize. Závěrem je cílem charakterizovat aktuální situace v obou výše zmiňovaných zemích, zároveň i zmínit jaké kroky podnikly, nebo podnikají dané státní instituce k tomu, aby zmírnily průběh hyperinflace.

2.2 Metodika

Teoretická část práce je zaměřena na charakteristiku základních pojmů, které jsou pro makroekonomii důležité. Jedná se o pojmy jako peníze a peněžní trh, jsou zde zmiňovány základní instituce, především centrální banka, které jsou odpovědné za monetární politiku státu a devizovou činnost. Dále je z pohledu teorie zmiňovaný pojem inflace, její druhy, včetně hyperinflace. Zároveň je i zmíněn opačný jev inflace, deflace.

Praktická část je zprvu zaměřena na politicko-ekonomický vývoj každé z analyzovaných zemí, Venezuely a Zimbabwe. Druhá polovina praktické části práce se zabývá třemi vybranými ukazateli, které jsou pro každou ekonomiku důležité. Jedná se o ukazatel HDP, nejdůležitější produkce surovin, ať už z hlediska těžby či zemědělství, a vývoj ukazatele inflace. Tyto konkrétní ukazatele byly charakterizovány na základě jejich analýzy a vzájemné komparace. Komparace zmíněných případů proběhla pomocí časových řad vývoje HDP na osobu a se zvýrazněním největších meziročních skoků tohoto vývoje v jednotlivých zemích. V kapitole

zaměřené na nerostné suroviny a zemědělství jsou zmíněny nejdůležitější suroviny, které mají vysoký podíl na HDP či HNP v daných zemích. Pro Venezuelu se jedná především o ropu, díky, které patřila Venezuela během 20. století k nejvyspělejším zemím světa, její cena ale pro Venezuelu klesla na nejnižší ceny od roku 1947. Pro Zimbabwe jsou významné především velké zásoby surovin jako je zlato. Mezi dalšími příklady je i tabák, a další suroviny, které tvořily vysoký podíl na HDP z hlediska exportu do zahraničí. Poslední bodem je analyzován a srovnáván vývoj ukazatele hyperinflace s opětovným zvýrazněním největšího meziročního rozdílu během největší krize. Analýza a komparace jednotlivých ukazatelů proběhla prostřednictvím údajů ze světových statistických serverů zaměřených na analýzu makroekonomických ukazatelů a prostřednictvím zdrojů světových organizací jako je Světová banka, a další.

3 Teoretická východiska

3.1 Pojem peníze a peněžní trh

Pro pojem peníze neplatí jedna konkrétní definice, která by byla používána. Existuje velké množství konkrétních definic jak z hlediska historie, ale i například z pohledu toho, o jakém druhu peněz má být hovořeno. Základním problémem při definování peněz je rozpor mezi teoretickým vymezením a jeho praktickou využitelností. Zaměříme-li se pouze na podstatu peněz, nepodaří se nám odpovědět na základní otázky vlivu peněz v ekonomice.³ Peníze jako pojem má velmi široké rozpětí. Z hlediska historie je známo, že penězi dříve bylo v podstatě cokoliv, co mohlo zprostředkovat účel měny. Respektive jinými slovy, penězi se může stát cokoliv, co je lidmi akceptováno jako peníze, tzn. je to všeobecně přijímáno jako prostředek směny nebo jako platební prostředek.⁴ Nebo také mohou být charakterizovány jako univerzální zboží, které slouží k vyjadřování cen ostatního zboží, k jeho koupi a prodeji a k provádění různých plateb.⁵

Pokud je pojem peníze myšlený konkrétně na makroekonomické úrovni, dá se říci, že tím nejznámějším vlivem je působení celkového množství peněz v oběhu na agregátní cenovou hladinu – v užší podobě – indexem spotřebitelských cen vyjádřenou nejčastěji v podobě tzv. deflátoru nebo – v užší podobě – indexem spotřebitelských cen reprezentativního souboru zboží a služeb.⁶

3.1.1 Funkce peněz

Dnes ale již funkce peněz není jen hotovost jako bankovky, mince, a podobně, ale plní i funkce bezhotovostních peněz. Ty se začaly objevovat na přelomu 19. a 20. století, a to především v kapitalistických zemích. V některých funkcích peněz vystupují i šeky, platební a úvěrové karty, bankovní směnky a některé další druhy cenných papírů.⁷

---

³ REVENDA, Z. *Peněžní ekonomie a bankovnictví*. 1998, s. 22

⁴ JUREČKA, V. *Makroekonomie*, 3. vydání. 2017, s. 99

⁵ VLČEK, J. *Výkladový lexikon pojmů tržní ekonomiky*. 1992, s. 128

⁶ REVENDA, Z. *Peněžní ekonomie a bankovnictví*. 1998, s. 21

⁷ REVENDA, Z. *Peněžní ekonomie a bankovnictví*. 1998, s. 25

I když jsou hotovostní a bezhotovostní peníze emitovány stejnými způsoby, existuje však jeden zásadní rozdíl (až na nepodstatné výjimky v některých zemích): hotovostní peníze může emitovat výhradně centrální banka, bezhotovostní peníze mohou kromě centrální banky emitovat i všechny další banky, které poskytují úvěry.⁸ Nicméně pokud má být charakterizován subjekt, který má na starosti utváření ceny peněz, jedná se o centrální banku. Kromě toho, že se dnes rozlišují peníze na hotovostní a bezhotovostní, je potřeba zmínit ostatní základní funkce peněz. Mezi nejzákladnější funkce peněz patří:

1. Uchovatelnost hodnoty (umožňují směnu v různé výši a v jinou dobu, než je jejich nabytí),
2. Slouží jako prostředek směny (musí být přenositelné, dělitelné a mít stabilní hodnotu),
3. Účetní jednotka (umožňují například vyjádřit náklady, hodnotu majetku, zisk),
4. Standard odložených plateb (prostředek k vyrovnání dluhu).⁹

3.1.2 Peněžní trh

V souvislosti s pojmem peníze je důležité zmínit pojem trh peněz, který s penězi úzce souvisí. Tak jako na jiných trzích, existuje i na trhu peněz poptávka po penězích a nabídka peněz.¹⁰ Z tohoto vyplývá, že trh peněz je součástí práce bank. V reálném světě je trh peněz trhem, kde se zapůjčují a vypůjčují krátkodobé peněžní prostředky za danou krátkodobou úrokovou míru.¹¹ Peněžní trh se definuje i jako systém institucí a instrumentů zabezpečujících pohyb různých forem krátkodobých peněz (se splatností do jednoho roku) na úvěrovém principu mezi bankami navzájem, bankami a centrální bankou, popř. i dalšími finančními institucemi a velkými nefinančními firmami.¹² Mezi nejvíce dominantní subjekty na peněžním trhu patří bezpochyby centrální banka, dále i komerční banky, pojišťovny, a podobně. Pro centrální banku je peněžní trh prostorem pro uskutečňování svých měnově politických záměrů. Komerční banky

---

⁸ REVENDA, Z. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 1997, s. 40

⁹ BRČÁK, Josef; SEKERKA, Bohuslav; STARÁ, Dana. *Makroekonomie – teorie a praxe*. 2014, s. 62

¹⁰ JUREČKA, V. *Makroekonomie, 3. vydání*. 2017, s. 103

¹¹ *Trh peněz a rovnovážná úroková míra* [online]. Dostupné z: <https://www.financevpraxi.cz/makroekonomie-trh-penez>.

¹² REVENDA, Z. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 1997, s. 95

obchodují mezi sebou a s centrální bankou zejména z důvodu řízení své krátkodobé likvidní pozice.¹³

Neméně důležitým v praxi je na trhu peněz i jeho rovnováha. Rovnováhy na trhu peněz se dosahuje pohybem úrokové míry. Ta musí dosáhnout takové úrovně, při níž jsou domácnosti a firmy spokojeny s peněžními zůstatky, které drží.¹⁴ Jinými slovy, existuje-li rovnováha na trhu peněz, je též rovnováha na trhu ostatních finančních aktiv. Na druhou stranu, pokud není rovnováha na trhu peněz, pak není ani rovnováha na trhu ostatních aktiv. Nerovnováha na trhu peněz a nerovnováha na trhu ostatních finančních aktiv nastávají současně.¹⁵

3.2 Centrální banka

3.2.1 Charakteristika centrální banky

V minulosti měly centrální banky nepochybně jinou úlohu, než jaká je známá dnes. Původně měly centrální banky dvě hlavní funkce: vedení účtů pro panovníka (vládu) a úvěrování schodků státní pokladny (státního rozpočtu). Centrální banky takové, jaké jsou dnes známy, začaly fungovat zhruba od poloviny 19. století, v některých zemích se však založení centrální banky datuje až do doby po 2. světové válce.¹⁶

Dnes obvykle platí, že v dané zemi působí jediná centrální banka. Nicméně i v dnešním světě jsou výjimky. V některých zemích centrální banka nefunguje (např. Lucembursko), v jiných zemích existuje více centrálních bank (například Federální rezervní systém Spojených států amerických, nicméně zde jde funkčně opět o jedinou centrální banku).

Pokud se ale jedná o centrální banku jako o jediné v daném státu, je charakterizována jako nejvyšší monetární autorita v zemi. Zároveň je existence centrální banky jako takové podmínkou pro možnou realizaci monetární politiky v daném státě. Má na zodpovědnost regulaci a dohled na bankovní systém. V ideálním případě by centrální banka, jako jediná ve státě, měla být také nezávislá na vládě a politice. Podle Holmana R.: „*Mnoho studií dokládá, že*

---

¹³ REVENDA, Z. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 1997, s. 96

¹⁴ HOLMAN, R. *Ekonomie*, 6. vydání. 2016, s. 472

¹⁵ BRČÁK, Josef; SEKERKA, Bohuslav; STARÁ, Dana. *Makroekonomie – teorie a praxe*. 2014, s. 67

¹⁶ REVENDA, Z. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 1997, s. 302

v zemích, kde existuje silná závislost centrální banky na vládě, pozorujeme vyšší míry inflace. Touto závislostí nám vzniká proud, který táhne inflace vzhůru. Chování centrální banky se ale změní, pokud se stane nezávislou na vládě státu. Díky tomu, že již nespolupracuje s vládou dané země, nebude tak ochotna vkládat peníze do státního rozpočtu a krýt tak vládní dluhy. Vláda si pak musí vypůjčit od soukromého sektoru, kde nám ale nedochází k růstu peněžní zásoby ve státě, a tudíž ani k růstu inflace. Z ekonomicko-politického hlediska, nezávislost centrální banky na vládě jednak potlačuje tendenci vládních politiků rozpoutávat rozpočtovými schodky inflaci a jednak tlumí politické cykly.¹⁷“

3.2.2 Funkce centrální banky

V monetární politice daného státu, která se soustředí na regulaci a kontrolu peněz v ekonomice daného státu, má centrální banka dva druhy funkcí. Z makroekonomického pohledu plní funkci emisního monopolu, provádí monetární politiku a vykonává devizovou činnost. Z mikroekonomického pohledu se na ni dá pohlížet jako na banku bank, banku státu a reprezentuje stát v monetární oblasti a také vykonává dohled nad finančním trhem.¹⁸

Jaké jsou tedy cíle, kterých chce centrální banka ideálně dosáhnout v měnové politice? Mezi konečné cíle měnové politiky patří nízká inflace, nízká nezaměstnanost a vyrovnaná bilance zboží a služeb. Zprostředkujícími cíli měnové politiky je peněžní zásoba, úroková míra a měnový kurz. Nástroje, kterými centrální banka působí na zprostředkující cíle, jsou diskontní půjčky (diskontní sazba), operace na volném trhu, povinná míra bankovních rezerv a devizové rezervy.¹⁹

3.3 Platební bilance

Pojem platební bilance je považován za nedílnou součást makroekonomie. V platební bilanci jsou zahrnovány veličiny jako import a export statků a služeb, veškeré zahraniční investice a převody finančních prostředků, včetně darů apod.

---

¹⁷ HOLMAN, R. *Ekonomie*, 6. vydání. 2016, s. 641

¹⁸ BRČÁK, Josef; SEKERKA, Bohuslav; STARÁ, Dana. *Makroekonomie – teorie a praxe*. 2014, s. 205

¹⁹ HOLMAN, R. *Ekonomie*, 6. vydání. 2016, s. 642

Platební bilance je podle Brčáka a spol. charakterizována: „*Platební bilance vyjadřuje ekonomické transakce subjektů dané země se zahraničním během určitého a zachycuje mezinárodní pohyb statků, služeb, výrobních faktorů a pohledávek a závazků.*“²⁰

Jinými slovy, platební bilance zahrnuje veškeré pohyby statků a služeb ven a dovnitř státu, veškeré transakce týkající se mezinárodního pohybu všech pohledávek a závazků jak obyvatel státu, tak jeho institucí. Díky platební bilanci je možné posuzovat a charakterizovat ekonomickou rovnováhu státu z pohledu makroekonomie.

Platební bilance se rozlišuje ze základního pohledu na platební bilanci tržní a platební bilanci účetní. Tržní platební bilance je pozorovatelná v rámci svých účinků, jinými slovy kurzů. Jedná se opět o veškeré transakce ze státu ven a zvenku dovnitř státu. Naopak platební bilance účetní je statistický výkaz, který v sobě zahrnuje všechny zahraniční transakce státu. Tento výkaz je formovaný za určité časové období prostřednictvím podvojného účetnictví.

Aby se ekonomika státu rozvíjela a aby byla celkově v rovnováze v rámci makroekonomie, je třeba, aby platební bilance byla jako celek vyrovnaná.

Z pohledu teorie, je platební bilance v rovnováze tehdy, když je v rovnováze buď běžný účet i kapitálový účet, nebo když deficit (přebytek) běžného účtu je přesně kompenzován přebytkem (deficitem) kapitálového účtu.²¹

3.4 Inflace

3.4.1 Charakteristika inflace

Inflace, jako teoretický pojem je možné definovat různými způsoby. Může být definována například jako projev ekonomické nerovnováhy, jejíž vnějším znakem je růst cenové hladiny.²² Podle České národní banky, je inflace obvykle chápána jako opakovaný růst většiny cen v dané ekonomice. Jde o oslabení reálné hodnoty (tj. kupní síly) dané vůči zboží a službám, které spotřebitel kupuje. Je-li v ekonomice přítomna inflace spotřebitelských cen, pak na nákup téhož

---

²⁰ BRČÁK, Josef; SEKERKA, Bohuslav; STARÁ, Dana. *Makroekonomie – teorie a praxe*. 2014, s. 175

²¹ BRČÁK, Josef; SEKERKA, Bohuslav; STARÁ, Dana. *Makroekonomie – teorie a praxe*. 2014, s. 179

²² BRČÁK, Josef; SEKERKA, Bohuslav; STARÁ, Dana. *Makroekonomie – teorie a praxe*. 2014, s. 127

koše zboží a služeb spotřebitel potřebuje čím dál více jednotek měny dané země.²³ Nicméně je důležité zároveň zmínit, že při výpočtu průměrného růstu cen mají ceny zboží a služeb, za které se platí více (např. elektřina), větší váhu než ceny zboží a služeb, za které platíme méně (např. cukr).²⁴

Díky tomu, že inflace je charakterizována jako opakovaný růst ceny, vyplývá, že zároveň dochází ke znehodnocení peněz. Jinými slovy, jedná se tedy o míru znehodnocení peněz, konkrétně pak lze říct negativní úrokovou míru.²⁵

3.4.2 Míra inflace

U inflace je také podstatné zmínit pojem míra inflace, která souvisí s měřením inflace. Míra inflace lze charakterizovat jako konkrétní kvantitativní vyjádření inflace. Je to tedy změna cenového indexu v procentech oproti minulému období.²⁶ Následně v praxi je míra inflace měřena pomocí cenových indexů:

1. Indexem spotřebitelských cen CPI (vyjadřuje velikost změny výdajů spotřebitelů na nákup daných spotřebních statků),
2. Indexem cen výrobců PPI (vyjadřuje změnu cen výrobců),
3. Cenovým deflátorem HDP nebo HNP (vyjadřuje změny cen všech statků, které jsou součástí hrubého produktu).²⁷

Vzhledem k tomu, že Česká republika je od roku 2004 členem Evropské unie, je vhodné zmínit i takzvaný harmonizovaný index spotřebitelských cen (HICP). Tento index sleduje Český statistický úřad. Harmonizovaný index spotřebitelských cen HICP je pro Evropskou centrální banku (ECB) důležitým kritériem pro určení cenové stability v Evropské měnové unii a je také součástí kritérií pro vstup do Evropské měnové unie (tzv. maastrichtských kritérií).²⁸

---

²³ *Co to je inflace?* [online]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/casto-kladene-dotazy/Co-to-je-inflace/>.

²⁴ *Co je to inflace?* [online]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/hicp/html/index.cs.html>.

²⁵ BRČÁK, Josef; SEKERKA, Bohuslav; STARÁ, Dana. *Makroekonomie – teorie a praxe*. 2014, s. 127

²⁶ BRČÁK, Josef; SEKERKA, Bohuslav; STARÁ, Dana. *Makroekonomie – teorie a praxe*. 2014, s. 127

²⁷ BRČÁK, Josef; SEKERKA, Bohuslav; STARÁ, Dana. *Makroekonomie – teorie a praxe*. 2014, s. 127

²⁸ SOUKUP, J. a kolektiv. *Makroekonomie*. 2010, s. 315

Podle European Communities harmonizovaný index spotřebitelských cen umožňuje „srovnávat“ rozdíly, které existují mezi národními indexy spotřebitelských cen. Rozdíl mezi HICP a indexem spotřebitelských cen v ČR je mimo jiné např. v imputovaném nájemném (které HICP ČR nezachycuje) a tržbách nerezidentů, které vstupují do HICP ČR.²⁹

Podle slov ČSÚ z roku 2007: „*HICP v Evropské unii vznikly jako reakce na potřebu vytvořit srovnatelné indexy spotřebitelských cen, aby bylo možné změřit trendy inflace členských států EU jako kritérium vstupu do měnové unie. Nepředpokládá se však, že by HICP nahradily národní indexy spotřebitelských cen. Mnoho technických aspektů výpočty HICP se však používá i v národních indexech... Lze předpokládat, že za určitou dobu se budou národní indexy a HICP postupně stále více sblížovat.*“³⁰

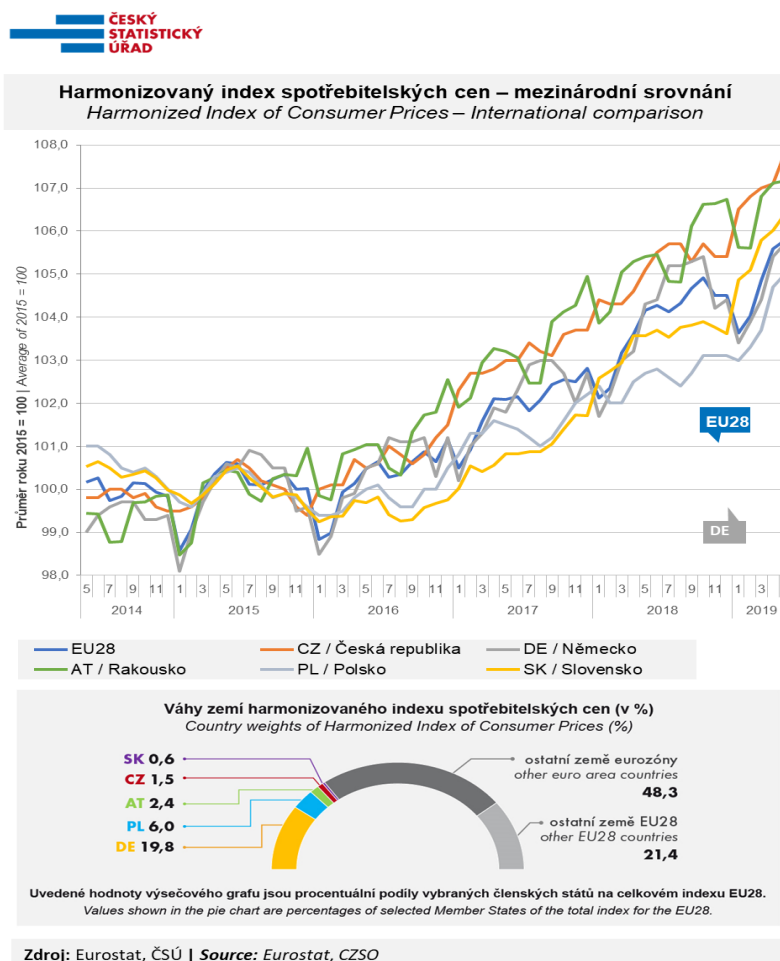
---

²⁹ SOUKUP, J. a kolektiv. *Makroekonomie*. 2010, s. 315

³⁰ SOUKUP, J. a kolektiv. *Makroekonomie*. 2010, s. 315

Obrázek 1: Harmonizovaný index spotřebitelských cen

zdroj: *Indexy spotřebitelských cen - inflace - červen 2019: Meziroční růst spotřebitelských cen mírně zpomalil* [online]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/hicp/html/index.cs.html>.

3.4.2.1 Index spotřebitelských cen CPI

Index spotřebitelských cen bývá také označován jako index životních nákladů, a opírá se o tzv. spotřebitelský koš. CPI nám dává najevo, jak se změnila cena výrobků a služeb nakupovaných domácnostmi. Už z názvu indexu spotřebitelských cen je patrné, že nepředstavuje změnu všech cen v ekonomice, ale pouze vybraných cen, které vstupují do výdajů domácností. Výběr výrobků a služeb není náhodný, ale určuje ho statistický úřad na základě reprezentativního šetření mezi domácnostmi – na základě tzv. statistiky rodinných účtů. Výsledkem tohoto průzkumu je spotřební koš, který by měl odpovídat průměrným výdajům domácností v dané zemi.³¹

³¹ SOUKUP, J. a kolektiv. *Makroekonomie*. 2010, s. 308

Nicméně, je potřeba zmínit, že index spotřebitelských cen CPI nemusí zcela přesně odrážet výdaje domácností. Skutečný spotřební koš domácností se totiž s postupem času mění, spotřební koš, který je zahrnutý do CPI, ale nikoliv. To je důvod, proč se index spotřebitelských cen stává předmětem kritiky. Spotřební koš tyto změny nezachytí. V tomto případě se hovoří o jevu nazvaného skrytá inflace.³²

3.4.2.2 Index cen výrobců PPI

Může být označován i jako „cenový index vstupů“. Index cen výrobců nám charakterizuje, jak působí domácí inflace na konkurenceschopnost našich výrobců v porovnání se zahraničními výrobci.³³ Jinými slovy tento index měří vývoj cen vstupů do výroby a slouží tedy především k prognózování inflace. Předpokládá se totiž, že s určitým zpožděním, dle některých názorů půlročním, se vývoj cen výrobních vstupů promítne do vývoje cen finálních statků.³⁴

3.4.2.3 Cenový deflátor HDP nebo HNP

Obecně deflátor HDP obsahuje ceny všech statků, ze kterých je složen HDP. Deflátor HDP vyjadřuje, jak se zvýšila cenová hladina oproti minulému roku.³⁵ Deflátor je tedy nejkompexnější ukazatel inflace. Souvisí s indexem spotřebitelských cen CPI, díky kterému dokážeme zjistit zvýšení cenové hladiny pro konkrétní aspekty.

Deflátor HDP je vyjádřen takto: hrubý domácí produkt běžného roku oceníme nejprve v cenách běžného roku a poté v cenách minulého roku. Když pak HDP v cenách běžného roku dělíme HDP v cenách minulého roku, dostaneme deflátor HDP.³⁶

3.4.3 Příčiny a důsledky inflace v ekonomice

Bezpochyby za nejzákladnější příčinu vzniku inflace považují ekonomové nadměrný růst peněžní zásoby. Podle monetaristů je inflace vyvolána rychlejším růstem peněžní zásoby, než

---

³² SOUKUP, J. a kolektiv. *Makroekonomie*. 2010, s. 316

³³ HOLMAN, R. *Ekonomie*, 6. vydání. 2016, s. 529

³⁴ JUREČKA, V. *Makroekonomie*, 3. vydání. 2017, s. 116

³⁵ HOLMAN, R. *Ekonomie*, 6. vydání. 2016, s. 528

³⁶ HOLMAN, R. *Ekonomie*, 6. vydání. 2016, s. 528 6

je růst přirozeného reálného agregátního výstupu ekonomiky.³⁷ Monetaristé považují obecně za nejpodstatnější činitel v makroekonomii a její rovnováhu množství peněz. Takzvaní nemonetaristé naproti tomu považují příčiny inflace např. ve zvětšování autonomních soukromých výdajů, ve zvyšování vládních výdajů, ve „špatné“ vládní fiskální politice, v růstu nákladů při těžbě surovin, při nedostatku potravin a surovin, v cenovém tlaku odborů a monopolů, a podobně.³⁸

Důsledky inflace na ekonomiku daného státu jsou považovány z velké míry za negativní jevy. Jedním z důsledků inflace může být těžší výpočet efektivnosti nových (plánovaných) investic a vede tak k preferenci kratších časových horizontů a k růstu rizikové přírážky při půjčování peněžních prostředků.³⁹ Také se v ekonomice mohou měnit ceny aktiv, které se takto lépe chrání před dalším cenovým vývojem. Inflace mění i pozici exportérů a importérů dané ekonomiky, neboť ovlivňuje reálný kurz měny a tím i konkurenceschopnost jejich produktů na trzích.⁴⁰

Důsledky inflace nemusí být zpravidla vždy negativním jevem pro ekonomiku daného státu. Empirické studie dokazují, že v případě nízkých hodnot (mírná inflace) existují spíše pozitivní důsledky pro ekonomický růst. Naopak potom vyšší míry inflace (a především její variabilita) jsou pro ekonomický růst škodlivé.⁴¹

3.4.4 Typy a druhy inflace

Hovořeno o typech inflace, mohou se dělit podle více kritérií. Podle prvotní příčiny vedoucí k pohybu cen (cenové hladiny) jsou rozlišovány dva typy inflace:

- a) Nabídková (monopolně-zisková, mzdová, dovážená, regulační) inflace
- b) Poptávková inflace⁴²

---

³⁷ REVENDA, Z. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 1997, s. 525

³⁸ REVENDA, Z. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 1997, s. 525

³⁹ SPĚVÁČEK, V. a kolektiv. *Makroekonomická analýza – teorie a praxe, 1. vydání*. 2016, s. 388

⁴⁰ SPĚVÁČEK, V. a kolektiv. *Makroekonomická analýza – teorie a praxe, 1. vydání*. 2016, s. 388

⁴¹ SPĚVÁČEK, V. a kolektiv. *Makroekonomická analýza – teorie a praxe, 1. vydání*. 2016, s. 388

⁴² SPĚVÁČEK, V. a kolektiv. *Makroekonomická analýza – teorie a praxe, 1. vydání*. 2016, s. 366

Naopak druhy inflace jsou rozděleny především podle toho, jak moc rychle rostou cenové indexy. Podle tempa růstu cenového indexu ve sledovaném období jsou odlišovány druhy inflace:

- 1) Mírná inflace (zpravidla do 10 %)
- 2) Pádívá inflace (nad 10 %)
- 3) Hyperinflace (nad 100 %)⁴³

3.4.4.1 Nabídková inflace

Primárním rozdílem mezi nabídkovou (nákladovou) inflací a poptávkovou inflací je skutečnost, že impulzy pro nákladovou inflaci jsou takzvané nákladové šoky. Jinými slovy, impulzem této inflace je zvýšení nákladů.⁴⁴

Nicméně, ani výše uvedený nákladový šok sám o sobě ještě není schopen vyvolat inflaci. Růst nákladů nám vede ke snižování produkce a zaměstnanosti. Nedobrovolná nezaměstnanost však postupně „přesvědčuje“ zaměstnance a jejich odbory, aby revidovali své mzdové požadavky. Jakmile se tak stane a mzdy klesnou, klesnou také náklady a ceny.⁴⁵

Centrální banka se však může rozhodnout při nabídkové inflaci pro akomodaci, tj. zvýšení zásoby peněz. *„Pokud centrální banka provede akomodaci, zvýší se agregátní poptávka. Pod vlivem vyšší poptávky mohou firmy opět zvýšit výrobu a zaměstnanost. Ceny se ovšem dále zvýší.“⁴⁶*

3.4.4.2 Poptávková inflace

Poptávková inflace, narozdíl od nabídkové, vzniká poptávkovým inflačním impulzem. Ten vzniká při zvýšení některých aspektů agregátních výdajů. V praxi to znamená zvýšení spotřeby, investic, státních výdajů, nebo i čistého exportu. Nicméně je to stále pouhý impulz, který ještě

---

⁴³ SPĚVÁČEK, V. a kolektiv. *Makroekonomická analýza – teorie a praxe, 1. vydání.* 2016, s. 367

⁴⁴ HOLMAN, R. *Ekonomie, 6. vydání.* 2016, s. 538

⁴⁵ HOLMAN, R. *Ekonomie, 6. vydání.* 2016, s. 538

⁴⁶ HOLMAN, R. *Ekonomie, 6. vydání.* 2016, s. 539

inflaci jako takovou není schopen vyvolat.⁴⁷ Podmínkou pro vznik inflace jako takové je zároveň růst peněžní zásoby. *Když centrální banka reaguje na poptávkový impulz zvyšováním peněžní zásoby, říkáme, že jej akomoduje – vychází mu vstříc.*⁴⁸

3.4.4.3 Mírná inflace

Vzhledem k faktu, že opak inflace, jinak řečeno deflace je též nežádoucím jevem v ekonomice jakéhokoliv státu, může znamenat, že mírná inflace je pozitivním jevem v ekonomice daného státu. Mírná inflace je obvykle charakterizována do 10 % zvyšování cenové hladiny. Jinak řečeno, k mírné inflaci dochází, pokud tempo růstu cen nepředbíhá tempo růstu výroby. Pak roste jak produkt nominální, tak produkt reálný.⁴⁹ Pro subjekty v ekonomice daného státu je tedy přijatelná, mají v penězích důvěru a nemají potřebu se peněz zbavovat.

3.4.4.4 Pádívá inflace

Pádívá inflace se zpravidla charakterizuje jako růst cenové hladiny nad 10 %. V tomto případě je již cenová hladina rychlejší než tempo výroby. Zde tak peníze ztrácí hodnotu a subjekty se jich snaží držet co nejméně. Většina kontraktů je indexována cenovým indexem nebo je vyjadřována v zahraničních měnách.⁵⁰

3.4.4.5 Hyperinflace

Hyperinflace se obvykle uvádí jako růst cenové hladiny nad 100 %. Peníze v podstatě v této situaci přestávají plnit svou funkci. Ceny už rostou tak vysokým tempem, který je zcela nesrovnatelný s tempem růstu výroby. Subjekty jsou často nuceni k barterové směně. Řešením pak často bývá už jen měnová reforma.⁵¹

---

⁴⁷ HOLMAN, R. *Ekonomie*, 6. vydání. 2016, s. 535

⁴⁸ HOLMAN, R. *Ekonomie*, 6. vydání. 2016, s. 536

⁴⁹ BRČÁK, Josef; SEKERKA, Bohuslav; STARÁ, Dana. *Makroekonomie – teorie a praxe*. 2014, s. 131

⁵⁰ BRČÁK, Josef; SEKERKA, Bohuslav; STARÁ, Dana. *Makroekonomie – teorie a praxe*. 2014, s. 131

⁵¹ BRČÁK, Josef; SEKERKA, Bohuslav; STARÁ, Dana. *Makroekonomie – teorie a praxe*. 2014, s. 132

3.5 Hyperinflace

3.5.1 Charakteristika hyperinflace

Hyperinflace je jedním z druhů inflace, obvykle charakterizována nad 100 %. V praxi to znamená, že pokud se cenová hladina pohybuje ještě v mírách pádivé inflace, mění se chování ekonomických subjektů a je spojena s negativními dopady např. na ekonomický růst státu.⁵²

Nicméně hyperinflace, podle V. Spěváčka a kolektivu, představuje situaci, kdy peníze přestávají plnit svou funkci a subjekty se uchylují k cizím měnám nebo barterové směně.⁵³

V praxi, pokud se hovoří již o hyperinflaci, je charakteristický mimořádný růst agregátní cenové hladiny v ekonomice. Pro hyperinflaci jako takovou je zmíněno několik konkrétních definicí. Například podle Z. Revendy a kolektivu, se hyperinflací rozumí mimořádně rychlý nepřetržitý růst celkové, neboli agregátní cenové hladiny státu.⁵⁴ Pro hyperinflaci je charakteristický především proporcionalní růst všech cen. Pro již „pokročilou“ hyperinflaci je typické, že tempo růstu cen může již předstihovat tempo růstu peněžní zásoby. Důvodem je, že vedle inflačních peněz začínají v ekonomice vystupovat i jiná aktiva v úloze domácího směnného prostředku (zejména cizí peníze nebo zlato).⁵⁵

Neznamená to však, že při hyperinflaci musí růst ceny všech statků a služeb. V ekonomice může rychle růst pouze cena určitého typu komodity, která svým významem nemůže způsobit růst tržních cen ostatních komodit. Typickým příkladem takového komoditního extrémně rychlého růstu cen byly v 17. století v Holandsku cibulky tulipánů.⁵⁶

3.5.2 Hyperinflace ve světě

Z praxe i přes to, že několik různých států se od té doby potýkalo s hyperinflací, stále asi ta nejznámější hyperinflací v historii obecně zůstává hyperinflace v Německu po 1. světové válce. V tomto případě došlo k více než „nadměrnému“ tištění papírových bankovek.⁵⁷ Podobnou

---

⁵² SPĚVÁČEK, V. a kolektiv. *Makroekonomická analýza – teorie a praxe*, 1. vydání. 2016, s. 367

⁵³ SPĚVÁČEK, V. a kolektiv. *Makroekonomická analýza – teorie a praxe*, 1. vydání. 2016, s. 367

⁵⁴ REVENDA, Z. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 1997, s. 528

⁵⁵ REVENDA, Z. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 1997, s. 529

⁵⁶ REVENDA, Z. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 1997, s. 529

⁵⁷ REVENDA, Z. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 1997, s. 530

zkušeností si prošlo Maďarsko, a to po druhé světové válce. Velkou hyperinflací si prošla také tehdejší Jugoslávie v 90. letech 20. století. Ekonomická situace se zhoršovala až po vypuknutí války. Během válek v Jugoslávii byly následně v roce 1992 uvaleny sankce, což vedlo k vypuknutí hyperinflace. Tehdejší vláda se snažila krizi s hyperinflací řešit měnovými reformami, kterých bylo hned několik. V nejhorší fázi hyperinflace se míra inflace pohybovala okolo 65 % denně. Ceny tak rostly pravidelně o dvojnásobek každých 34 hodin.

Nicméně dnes se většina ekonomů a expertů shoduje, že právě s německou hyperinflací po 1. světové válce je již srovnatelná i ta aktuální hyperinflace ve Venezuele. Už podle odhadů měnového fondu z roku 2018 zcela jistě půjde hyperinflace ve Venezuele do milionu procent.

Kolem roku 2007 podobný průběh potkal i již výše zmiňovanou Zimbabwe, kde se v roce 2008 inflace vyšplhala až přes 200 mil. %. I přesto, že z největších problémů hyperinflace se Zimbabwe dokázala dostat, v roce 2019 se inflace stále zvyšuje a nechybí málo k tomu, aby oficiálně hyperinflace vypukla v tomto státě znovu. Podle údajů z roku 2019 dosahuje inflace v Zimbabwe 98 %.

3.5.3 Příčiny hyperinflace

Mezi příčiny hyperinflace může být řazeno několik konkrétních faktorů, které se často během historie opakovaly. Mohou být tedy často považovány za příčiny obvyklé pro vznik hyperinflace.

Mezi jednu z nejvíce častých příčin hyperinflace je stav ekonomiky daného státu po těžké zátěži ekonomiky státu jako na příklad válečný stav, a další. Snaha dostat se z komplikované ekonomické situace po válce, placení případných válečných reparací a další věci často tehdejší vlády řešily stále novými vytištěnými penězi, což způsobovalo stále větší objem peněz v oběhu a peníze tak ztrácely svou hodnotu.

Další příčinou, díky kterou může v zemi vypuknout hyperinflace je základní nedodržování zdravé měny. Zde může být zmíněno jako příklad nakupování vládních dluhopisů. Mezi příčiny hyperinflace bezpochyby patří i situace, kdy se vláda snaží získávat co nejvíce peněz do státního rozpočtu jinou cestou než výběrem daní.

3.5.4 Dopady hyperinflace a její možná řešení

I když se jev inflace může považovat i za pozitivní jev v ekonomice, je tomu tak pouze do určité míry. Pokud je již inflace tak vysoká, že přejde do pádivé inflace, popřípadě do jevu hyperinflace, měli by příslušné vládní instituce zasáhnout. Právě především úlohou centrální

banky v dané zemi je udržovat měnovou a cenovou stabilitu v zemi. Pokud nastane situace, kdy se situace překlene v inflační spirálu, je velmi obtížné se z této situace dostat.

Hyperinflace má velmi tvrdý dopad na ekonomiku v daném státu. I přes to, že se většinou uvádí, že za vznikem hyperinflace byly dané vládní instituce, tudíž, že se jedná o politiku, nemusí tomu vždy tak být. Nutně se vždy nemusí tedy jednat pouze o politiku, válečné stavy a podobně. Může se tak i stát na základě zastavení dodávek klíčových zboží nebo výrobků do dané země.

Jedním z prvních pokusů o obnovení ekonomiky ve státu v případě, že hyperinflace naplno propukla, může být zavedení nové měny. Často se stává, že se stát rozhodne přejít prozatím na jinou měnu, často na americký dolar. I když se jedná pouze o dočasné řešení, je velmi těžké především pro obyvatelstvo přejít trvale zpět na svou původní měnu z důvodu nedůvěry.

Další komoditou, která se může jevit pro daný stát jako záchrana před hyperinflační spirálou je zlato. Zlato bylo vždy považováno symbolem uchovatele hodnoty, což platí dodnes. I přes to, že dnes již bankovky po celém světě nejsou kryty zlatem, každý samostatný stát si schraňuje danou zásobu zlata v případě krize, kdy dokáže měnu do určité míry stabilně udržet. Jedinou nevýhodou zlata se může zdát to, že má případně centrální banka omezené možnosti ohledně vlivu na konkrétní situaci v ekonomice.

Neméně důležitým aspektem pro stát, jež uvázl v hyperinflační spirále, je i pomoc od ostatních zemí. To je ale z velké části podmíněno právě vnitřní politikou ve státě. Příkladem může být právě hyperinflace ve Venezuele, kdy pro Venezuelu bylo USA dříve největším obchodním partnerem jak v importu, tak v exportu. Dnes v průběhu ekonomické krize USA klade finanční sankce na Venezuelu z důvodu toho, jak se venezuelská vnitřní politika vyvíjí.

3.6 Deflace

Inflaci jako zvyšování cenové hladiny, může být vnímána i opačně, a to jako pojem deflace. Deflací se jednoduše řečeno rozumí snižování cenové hladiny. Důsledkem tohoto jevu se tudíž zvyšuje kupní síla peněz. Na první pohled se může deflace zdát jako pozitivní jev oproti výše zmiňované inflaci. Nicméně, extrémní snižování hladiny je stejně negativní jako její zvyšování. Záleží i ale na tom, jakou příčinu deflace v ekonomice daného státu má.

Prvním případem je situace, kdy se v ekonomice zlevní produkce statků díky snížení výrobních nákladů. K tomuto může dojít v důsledku zvýšení produktivity výrobních činitelů nebo také poklesem cen hlavních výrobních vstupů, zejména energetických, například ropy a plynu.⁵⁸

Deflace, při které dochází vlivem zvýšené produktivity ke snížení cenové hladiny, aniž přitom klesá hladina důchodová, nebývá považována za hospodářsky nebezpečnou a někdy dokonce bývá označována jako „hodná“ na rozdíl od deflace „špatné“.⁵⁹

Takzvaný případ „špatné“ deflace ve své publikaci *Makroekonomie* vysvětluje autor: „Cenový pokles býval v počáteční fázi ekonomického zpomalení nebo propadu důsledkem poklesu agregátní poptávky (AD) ve vztahu k agregátní nabídce (AS) a nikoliv příčinou této poruchy. Ať již byla nedostatečná agregátní poptávka způsobena peněžní restrikcí (snížením peněžní zásoby), příliš úspornou mzdovou politikou, radikálním snížením vládních výdajů, nebo vysokou daňovou zátěží, vede při dané agregátní nabídce k poklesu cenové hladiny, k deflaci. Poté však deflace, ač nebyla iniciačním faktorem hospodářského poklesu, ztrácí svou nevinnost. Při pohledu z krátkodobého hlediska se cenový pokles vyvolaný přesahem AS nad AD může jevit jako jev pozitivní. Postupně ale dochází k poklesu produkce a investic a následně i zaměstnanosti, mezd, platů, důchodů.“⁶⁰

Postupem času se i v tomto případě ekonomika státu může dostat do takzvané deflační spirály. Jurečka a kolektiv opět vysvětlují ve své publikaci *Makroekonomie*: „Trvá-li deflace delší dobu, vstupují do příčinně-následného řetězce psychické faktory. Jsou totiž vzbuzována deflační očekávání a s ním spojený pesimismus, pokud jde o další vývoj. Jak již bylo řečeno, pokles obecné cenové úrovně není motivující pro investory ani pro výrobce to jsou zaměstnavatelé pracovních sil. Pokles mezd (i mzda je cenou) není povzbuzující pro pracovníky. Navíc zde působí obavy ze ztráty zaměstnání. To vše vede k posílení opatrnostního motivu poptávky po penězích, v důsledku čehož spotřebitelé méně utrácejí se všemi z toho plynoucími a nám již známými důsledky. Někdy se v této souvislosti hovoří o deflační pasti.“⁶¹

Nicméně, je třeba myslet na to, že ne všechny body z výše uvedené situace se musí naplnit. Obecně platí, že vývoj ekonomiky státu nelze přesně předpovědět. Existuje pár variant, které mohou do tohoto průběhu situace zasáhnout ještě dříve, než ekonomika daného státu spadne do

---

⁵⁸ JUREČKA, V. *Makroekonomie*, 3.vydání. 2017, s. 150

⁵⁹ JUREČKA, V. *Makroekonomie*, 3.vydání. 2017, s. 150

⁶⁰ JUREČKA, V. *Makroekonomie*, 3.vydání. 2017, s. 151

⁶¹ JUREČKA, V. *Makroekonomie*, 3. vydání. 2017, s.151

takzvané deflační pasti. Mezi tyto varianty můžeme zařadit například centrální banku, či vládu státu. Nejen tyto makroekonomické subjekty, ale i firmy jako takové mohou pomoci k tomu, aby se výše uvedený scénář podle Jurečky a kolektivu nemusel stát.

4 Vlastní práce

Cílem této bakalářské práce je, na základě analýzy a vzájemné komparace, charakterizovat dva z největších novodobých případů hyperinflace, krize v Zimbabwe v letech 2000 – 2009, a hyperinflace probíhající aktuálně ve Venezuele od roku 2010. Konkrétně je tato práce zaměřená na to, co mají hyperinflace společného, jaké byly příčiny vzniku, jaký měly průběh a jak ovlivnily i další oblasti jednotlivých ekonomik a co tamější vlády udělaly pro to, aby dlouhodobě ekonomice od vysoké inflace pomohly.

4.1 Hyperinflace v Zimbabwe

4.1.1 Politicko–ekonomický vývoj

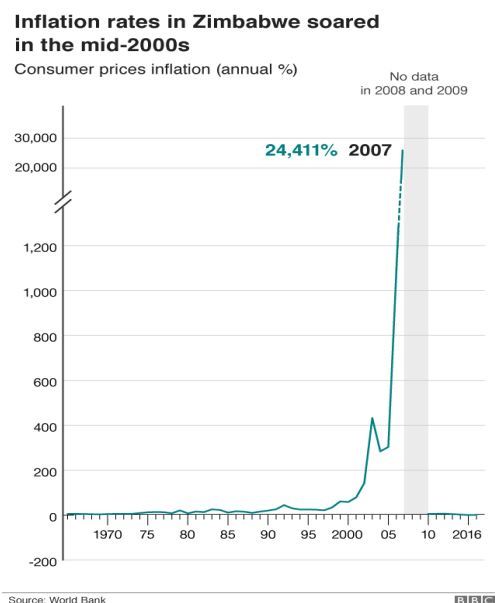
Součástí této bakalářské práce je i charakteristika politicko-ekonomické situace v Zimbabwe, konkrétně tato práce je zaměřena na hyperinflaci v Zimbabwe z let 2007 – 2009, kdy hyperinflace v tomto státě dosahovala nejvíce extrémních procentuálních hodnot. I přes to, že se zdá, že se z jedné z největších hyperinflací moderních dějin Zimbabwe dostala, ani v dnešních dnech není ekonomická situace tohoto státu ideální. Inflace je opět velmi vysoká, a nechybí málo k tomu, aby v této ekonomice opět naplno hyperinflace propukla. Údaje z června roku 2019 ukazují zvyšování cenové hladiny Zimbabwe na 98 %. Vláda Zimbabwe se snažila obnovit ekonomiku státu vydáváním dluhopisů namísto státní měny v roce 2018.

Hyperinflaci Zimbabwe propadla během vlády Roberta Mugabeho. Jeho tehdejší vláda je charakterizována jako diktátorská. Robert Mugabe hrál v politice Zimbabwe důležitou roli. Zimbabwe, dříve známá pod názvem „Jižní Rhodesie“, byla až do roku 1980 kolonií Velké Británie. Po uznání nezávislosti Velkou Británií se v roce 1987 stal prezidentem Robert Mugabe.⁶² I přesto, že byl zpočátku Mugabe Západem uznáván, jeho vláda se postupem času zvrhla v přísnou diktaturu a svými rozhodnutími, sankcemi a reformami zcela jistě porušoval lidská práva.

---

⁶² *Vybojoval nezávislost, aby svou zemi srazil na kolena. Robert Mugabe je nejstarším vládcem na světě* [online]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2304241-vybojoval-nezavislost-aby-svou-zemi-srazil-na-kolena-robert-mugabe-je-nejstarsim>.

Obrázek 2: Dlouhodobý vývoj růstu inflace Zimbabwe v letech 1970 - 2016 (%)

zdroj: *Zimbabwe in 10 numbers* [online]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-africa-42013720>.

Již po svém nástupu v 80. letech nechal potlačit povstání menšiny známé jako Ndebele, ve které se více zdrojů shoduje na úmrtí až 20 000 lidí.⁶³ V roce 2000 Mugabe uvedl novou pozemkovou reformu, díky které vláda začala zabavovat veškerou půdu a pozemky bělochům, a to bez jakékoliv náhrady. V tento moment začal ekonomický růst v Zimbabwe klesat, inflace začala jít nahoru. Důvodem byly Mugabeho reformy proti bělošskému obyvatelstvu. Bělošské obyvatelstvo ve většinou vlastnilo větší farmy, díky kterým dokázala ekonomika Zimbabwe fungovat. Mugabe tyto zkonfiskované farmy rozděl především ve své sféře, tudíž lidem, kteří s farmami neuměli hospodařit tak, aby byly stejně prospěšné pro státní ekonomiku jako za starých majitelů. Postupně začal Mugabe porušovat lidská práva i jinými způsoby, sexuální orientací apod. S postupným propadem ekonomiky státu byla spojena i korupce.⁶⁴

⁶³ COLTART, D. *A Decade of Suffering in Zimbabwe: Economic Collapse and Political Repression under Robert Mugabe* [online].

⁶⁴ *Vybojoval nezávislost, aby svou zemi srazil na kolena. Robert Mugabe je nejstarším vládcem na světě* [online]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2304241-vybojoval-nezavislost-aby-svou-zemi-srazil-na-kolena-robot-mugabe-je-nejstarsim>.

První z největších propadů ekonomiky, byl rok 2007, který může být považován jako okamžik, kdy naplno propukla hyperinflace.

Podle některých zdrojů, ekonomickou a hospodářskou krizi v Zimbabwe přiřivil i fakt, že po politických krocích prezidenta Mugabeho přestaly západní země finančně tento stát podporovat.⁶⁵

4.1.2 Sociální zabezpečení

Sociální zabezpečení bylo pro obyvatele Zimbabwe se bezpochyby odvíjelo od stavu zdravotnictví v zemi. Podle práce S. Filípkové vydané Asociací pro mezinárodní otázky: „Zdravotnictví přišlo téměř o čtvrtinu svého rozpočtu. Pouze jeden z deseti lidí si mohl dovolit zaplatit pobyt v nemocnici, recepty na léky a veškeré poplatky, které tvůrci politiky SAP nechtěli dovolit zrušit. Těhotným ženám se často nedostávalo patřičné péče, proto vzrostla dětská úmrtnost. Problém nastal také s odchodem lékařů a sester do zahraničí, kde jim bylo nabízeno větší finanční ohodnocení.“⁶⁶

Zimbabwe dříve patřila k jedním z nejvíce prosperujícím státům afrického kontinentu. Nicméně od roku 1994 spadla průměrná délka života z 57 let na 34 let u žen, u mužů následně z 54 let na 37 let. Podle Světové zdravotnické organizace (WHO) měla Zimbabwe jednu z nejnižších průměrných délek života na světě.⁶⁷

V roce 2008 byl počet obyvatel Zimbabwe 12,3 mil., z toho přibližně 1,8 mil. obyvatel žijící s HIV/Aids. Zároveň podle údajů z roku 2008, nezaměstnanost během ekonomické a hospodářské krize dosahovala téměř 80%. V roce 2008 většina obyvatel byla nucena přežívat pouze na jednom jídle denně. 25% obyvatelstva trpělo hladem a vyžadovalo tak humanitární pomoc.⁶⁸

---

⁶⁵ Zemřel Robert Mugabe. Autokrat, který dovedl Zimbabwe k úpadku [online]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2916665-zemrel-exprezident-zimbabwe-robert-mugabe-bylo-mu-95-let>.

⁶⁶ FILÍPKOVÁ, s. *Hyperinflace v Zimbabwe* [online].

⁶⁷ COLTART, D. *A Decade of Suffering in Zimbabwe: Economic Collapse and Political Repression under Robert Mugabe* [online].

⁶⁸ *Zimbabwe in facts and figures* [online]. Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/7304635.stm>.

4.1.3 Zemědělství a nerostné suroviny

Ekonomická krize se začala projevovat už od roku 1997. Veškerý ekonomický a sociální progres, který dokázala Zimbabwe vybudovat v ekonomice od doby kdy se stala nezávislým státem, padnul v jedné dekádě od roku 2000 do roku 2007. V těchto zmíněných letech se HDP propadlo o 43 %.⁶⁹ Krize se projevila ve všech odvětvích ekonomiky.

S porovnáním z roku 1990, kdy roční produkce pšenice byla více jak 300 000 tun, v roce 2007 klesla roční produkce pšenice na méně než 50 000 tun. Dalším příkladem je obchod s tabákem, který byl pro Zimbabwe největší položkou dodávanou do zahraničí. Úroda, jenž dosahovala v roce 2000 výdělku 600 mil. amerických dolarů, se propadla a v roce 2007 byl výdělek z této úrody pouhých 125 mil. amerických dolarů.⁷⁰

Zimbabwe disponuje i rozsáhlou zásobou nerostů. V tomto státě můžeme najít zásoby železa, niklu, platina, uhlí, chromu, diamantů, zlata a dalších. V Zimbabwe se nachází více jak 6 000 objevených nalezišť zlata. Kapacita byla výroba alespoň 25 tun zlata ročně. I přesto, že cena zlata pomalu stále roste, produkce zlata v Zimbabwe v roce 2006 klesla na nejnižší úroveň v historii.⁷¹

K jedním z nejslabších článků v ekonomice Zimbabwe je považována výroba elektřiny. V zemi dochází k častým výpadkům proudu. Důvodem je i to, že většina elektrické energie je třeba dovážet ze zahraničí. Vzhledem k ekonomické situaci tohoto státu, především nedostatku financí, bývá toto odvětví pro Zimbabwe velký problém.

4.1.4 Platební a obchodní bilance

Platební bilance v Zimbabwe se většinu času pohybuje v záporných hodnotách. Nejextrémnější hodnoty se pohybovaly právě v období hyperinflační krize okolo roku 2009. Od roku 1999 má problémy s půjčkami od mezinárodních věřitelů. Vláda Zimbabwe tak fiskální deficit financuje především z komerční bank, ale i z centrální banky. Veškeré remittance, neboli odesílání peněz,

---

⁶⁹ COLTART, D. *A Decade of Suffering in Zimbabwe: Economic Collapse and Political Repression under Robert Mugabe* [online].

⁷⁰ COLTART, D. *A Decade of Suffering in Zimbabwe: Economic Collapse and Political Repression under Robert Mugabe* [online].

⁷¹ COLTART, D. *A Decade of Suffering in Zimbabwe: Economic Collapse and Political Repression under Robert Mugabe* [online].

je využíváno především k financování importů a vzdělávání. Tyto finance činí přibližně 700 miliónů amerických dolarů ročně.

Od roku 2009 se přestal z důvodu hluboké krize a hyperinflační spirály používat v zemi zimbabwský dolar. Ten se stále nepoužívá ani dnes, stále se používá americký dolar. Z důvodu nedostatečného množství peněz jsou obyvatelé Zimbabwe nuceni používat primárně bezhotovostní transakce. Banky omezily výběr z bankomatů na 300 USD týdně. Vláda Zimbabwe jako další opatření vydala paralelní měnu zvanou „bondy“, která má, podle vlády, dočasně nahradit nedostatek bankovek USD v zemi.⁷²

4.2 Hyperinflace ve Venezuele

4.2.1 Politicko–ekonomický vývoj

Není neznámým aspektem, že se Venezuela vždy vyznačovala vůbec největší zásobou ropy na světě. I přes tento známý fakt, se Venezuela přibližně od roku 2012 potýká s hyperinflací, která trvá dodnes a stále se stupňuje. Dle faktů, které jsou k dispozici, začala hyperinflace narůstat pod vládou současné hlavy státu, Nicoláse Madura. Ten navazoval na politiku svého předchůdce Huga Cháveze, který začal s politikou socialismu.

Dle statistik britského deníku The Guardian, díky své politice mezi léty 1999 – 2009 tehdejší prezident Chávez snížil nezaměstnanost ze 14,5 % na 7,6 %. Podařilo se mu i svou politikou snížit extrémní chudobu z 23,4 % na 8,5 %. I přes socialistickou politiku, s Chávezem v čele Venezuela v té době mířila k systému, ve kterém byla chráněna práva a svoboda.⁷³

I přesto, že například Spojené státy americké dlouhodobě patřily k největším obchodním partnerům Venezuely (jako obchodní partner tvořily přes 60 % objemu obchodní výměny), už v roce 2010 byla zřejmá nepřátelská politická orientace venezuelské vlády vůči americké. Stejná situace platí i pro sousední stát Kolumbii.⁷⁴

V roce 2013, kdy byl zvolen za prezidenta Nicolás Maduro, se Venezuela začala potýkat s ekonomickou krizí. Dostává se do proudu masivní inflace. Ke konci roku 2013, dle statistik

---

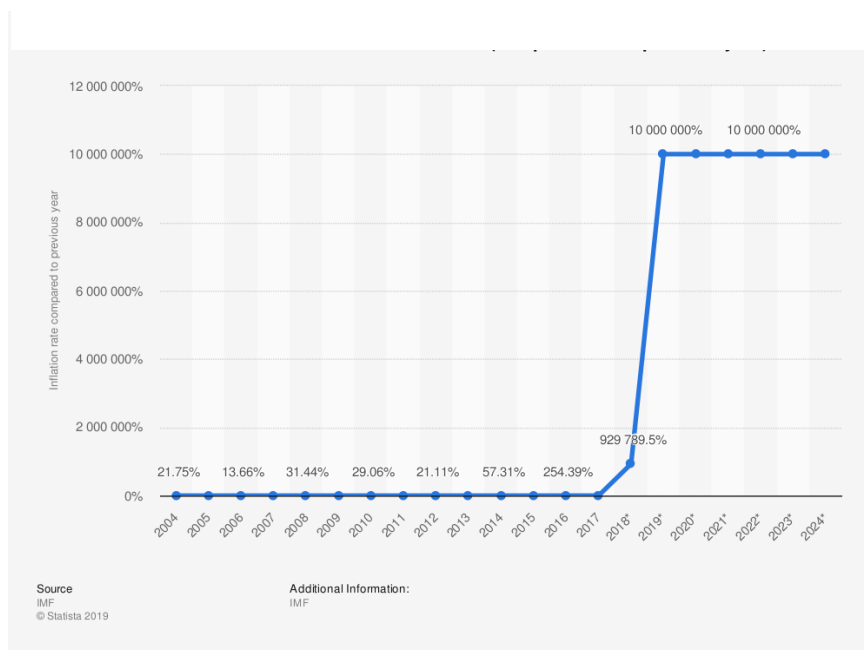
⁷² *Zimbabwe: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled* [online]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/zimbabwe-zakladni-charakteristika-teritoria-ekonomicky-prehled/>.

⁷³ *Venezuela on fire: How Maduros Petro Plan Failed to Bail Out the Country*. Dostupné on-line: <https://cointelegraph.com/news/venezuela-on-fire-how-maduros-petro-plan-failed-to-bail-out-the-country>

⁷⁴ *Souhrnná teritoriální informace Venezuela* [online]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/23981213-Souhrnna-teritorialni-informace-venezuela.html>.

webu Statista, dosahovala inflace hodnoty téměř 50 %. Stát poprvé byl nucen řešit i masivní výpadky elektřiny. Prezident Maduro dostává na jeden rok mimořádné pravomoci, které využil k zastopování marží obchodníků. S rokem 2014 poté oficiálně přichází ekonomická krize.⁷⁵

Obrázek 3: Vývoj inflačního růstu Venezuely v letech 2004 - 2024 (%)

zdroj: PLECHER, H. *Venezuela: Inflation rate from 1984 to 2024* [online]. <https://www.statista.com/statistics/371895/inflation-rate-in-venezuela/>

S rokem 2014 se začaly propadat ceny ropy a inflace se stále stupňovala. Vláda se snažila najít řešení a zavedla opatření, která se dotkla například i bydlení. Ti, kteří vlastnili více jak dvě nemovitosti, museli své bydlení prodat státu za zadanou cenu. I přes existenci opozice v roce 2014, vláda Madura tuto opozici silně potlačovala.⁷⁶

⁷⁵ Venezuela, země s největšími zásobami ropy na světě, poprvé zvažuje dovoz ropy pro výrobu paliv. Dostupné on-line: <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/2509492-venezuela-zeme-s-nejvetsimi-zasobami-ropy-na-svete-poprve-zvazuje-dovoz-ropy-pro>

⁷⁶ Venezuela krotí hyperinflaci a na bankovkách škrtá pět nul. Za dvacetník tam pořídíte 11 tisíc litrů benzínu. Dostupné on-line: <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/2571328-venezuela-kroti-hyperinflaci-a-na-bankovkach-skrta-pet-nul-za-dvacetnik-tam>

Prezident Maduro následně v roce 2016 prudce devalvoval venezuelský bolívar, což prohloubilo inflaci ještě více. Podle serveru e15.cz se v roce 2016 na venezuelském černém trhu pohyboval americký dolar za zhruba 190 bolívarů. „Vláda kvůli propadu devizových příjmů omezila v poslední době množství dolarů, které prodává na aukcích. To podle podnikatelů vede k prohlubování nedostatku zboží v obchodech, k citelným inflačním tlakům a k propadu ekonomiky. Prezident Nicolás Maduro řekl, že devizové příjmy státu klesly kvůli ceně ropy o 60 %.“⁷⁷

S rokem 2016 přišly již do Venezuely hromadné protesty proti tamní vládě. Ty se stále stupňovaly a trvají až dodnes. Opozicí uspořádané neoficiální referendum, ve kterém, podle serveru České Televize, 7 miliónů obyvatel odmítalo Madurovy plány, bylo i přes to Madurem potlačeno. Za kritiku jeho režimu se lidé mohli dostat za mříže. V roce 2018 začala na vládu Evropská unie uvalovat sankce. Ekonomická krize provázená vysokou a stále se nezastavující hyperinflací má vliv na všechny obyvatele Venezuely.

Jedním z řešení krize venezuelskou vládou bylo zavedení nové kryptoměny, která byla nazvána Petro. Cílem tohoto kroku bylo snížení hyperinflace a zaujetí potencionálních investorů, kteří k Venezuele ztratili důvěru. Kryptoměnu Petro Maduro věrohodně propagoval včetně svého matematického vzorce. Petro se mělo opírat o ropu, a tak měl potencionální investor mít jistotu, že neprodělá. Nicméně, po jednoduchých matematických úpravách bylo podle odborníků zřejmé, že na této kryptoměně žádný investor nezíská zisk. Důvodem je to, že po úpravě vzorce investorovi zůstanou pouze dnes bezcenná měna bolívaru.⁷⁸

4.2.2 Sociální zabezpečení

Jedním z mnoha důsledků hyperinflace a ekonomické krize státu je i zdravotní krize. Ta se projevuje nedostatkem jídla, léku i nedostatkem zdravotní péče. Někteří lidé jsou nuceni žít díky charitativním organizacím, která dodává přiděly jídla ze základních levných surovin, popřípadě léků.

---

⁷⁷ Venezuela povolí otěže bolívaru, čeká ho prudká devalvace. Dostupné on-line:

<https://www.e15.cz/byznys/burzy-a-trhy/venezuela-povoli-oteze-bolivaru-ceka-ho-prudka-devalvace-1161764>

⁷⁸ Venezuela zavádí vlastní kryptoměnu krytou ropou. Jednoduchá rovnice však odhalí léčku, varují experti.

Dostupné on-line: <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/2395909-vlastni-kryptomenu-zavadi-uz-i-venezuela-virtualni-mince-jsou-jako-letni-lasky>

Jen v roce 2017 většina venezuelských obyvatel odpovědělo, že ztratili váhu průměrně 11 kilogramů z důvodu nedostatku potravin. Dle dat britského serveru BBC 8,2 milionů obyvatel bylo nuceno žít na dvou jídlech denně, někteří i méně. Až 90 % venezuelského obyvatelstva žije v chudobě.⁷⁹ Za následek tyto sociální problémy mají i vysokou emigraci. V březnu 2018, Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky oznámil, na základě informací z ostatních vedlejších států Venezuely, že přes 1,5 miliónu lidí opustilo svou zemi a zaregistrovali se ve vedlejších státech pro azyl. V porovnání s rokem 2014, se tento ukazatel navýšil o 2 000 %. Pouze za květen 2018 bylo z Venezuely registrováno dalších 185 000 žádostí o azyl.⁸⁰

Součástí krize jsou i časté výpadky elektřiny, což nepochybně částečně způsobuje i zvyšování kriminality v ulicích Venezuely. Zdravotnictví je nuceno fungovat pouze s prostředky, které má k dispozici. Například lékaři jsou často nuceni operovat bez rukavic, bez mýdla, i bez jakýchkoliv antibiotik. Chybí i prostředky pro provoz přístrojů v nemocnicích, nefungují rentgeny, dialýza apod. Není samozřejmostí dovezení pacienta živého do nemocnice, záchranáři nemají většinou již ani k dispozici kyslíkové bomby pro pacienty. I přes všechny tyto problémy prezident Maduro veřejně prohlásil, že si nedokáže představit, kromě Kuby, lepší fungující zdravotnictví než to ve Venezuele.⁸¹

4.2.3 Zemědělství a nerostné suroviny

Největším nerostným bohatstvím pro Venezuelu vždy byla ropa, na které byla ekonomika Venezuely závislá. Podle Zastupitelského úřadu v Brazílii, příjem z exportu ropy tvořil pro Venezuelu přes 90 %. Disponuje největšími zásobami ropy na světě, zároveň patří k jedním ze zakladatelů organizace OPEC (Organizace zemí vyvážející ropu). Největším obchodním partnerem pro Venezuelu byly historicky Spojené státy. Nicméně, s politických důvodů USA přestalo s Venezuelou obchodovat, naopak na Venezuelu, konkrétně na prezidenta Nicolásu Maduru, začaly uvalovat finanční sankce.

---

⁷⁹ Venezuela: All you need to know about the crisis in nine charts. Dostupné on-line: <https://www.bbc.com/news/world-latin-america-46999668>

⁸⁰ OHCHR. *Human rights violations in the Bolivarian Republic of Venezuela: A downward spiral with no end in sight* [online].

⁸¹ Jako v 19. století. Doktorům ve Venezuele chybí léky, přístroje i voda. Dostupné on-line: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/venezuela-krize-energetika-ekonomicka-krize-zdravotnictvi.A160531_120607_zahranicni_aba

Zmíněné sankce se týkaly též těžby a prodeje ropy. USA zablokovalo americké společnosti ve spolupráci s venezuelskou těžbou ropy, konkrétně s PDVSA v podobě finančních sankcí, jež ale nemůže Venezuelská státní společnost přijmout.

Důsledkem ekonomické krize ve Venezuele nastal propad těžby ropy. Od roku 2013 se těžba ropy propadla o 40 %.

Mezi další významné příklady pro venezuelské zemědělství patří káva, kakao, rýže či kukuřice. Z živočišného odvětví sem patří chov hovězího a vepřového dobytka, za též významný je považován rybolov.

4.2.4 Obchodní a platební bilance

Obchodní a platební bilance až do roku 2014 téměř nevyprávěla o tom, že politický a ekonomický stav Venezuely začíná stagnovat. Propady oproti pozdějším rokům nebyly tak zjevné. Zlomovým rokem, jak je v práci již výše zmíněno, se stal rok 2014, kdy hodnota obchodní bilance spadla z 27 449 mil. USD v roce 2014 na pouhých 3 956 mil. USD, což je propad více jak 20 000 mil. USD. I přesto, že platební bilance začala opět po propadu v roce 2015 mírně stoupat, dovoz zboží se od roku 2014 propadnul až do mínusových hodnot. Již v roce 2010, dle údajů zastupitelského úřadu v Brazílii, se zpoždění plateb určených na dovozy pohybovalo minimálně od 6 měsíců až do 2 let ze strany dovozců do Venezuely.

Tabulka 1: Vývoj platební bilance Venezuela

	2014	2015	2016	2017	2018
Bilance běžného účtu (mil. USD)	4 919	-16 051	- 3 870	7 249	14 298
Devizové rezervy (mil. USD)	22 078	16 366	10 992	9 661	6 177
Vnější dluh (mil. USD)	135 748	124 386	113 024	105 598	112 208
Dluhová služba (mil. USD)	22 738	23 979	16 808	13 382	2 794

zdroj: *Venezuela: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled* [online]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/venezuela-zakladni-charakteristika-teritoria-ekonomicky-prehled/>.

4.3 Komparace

Oba z komparovaných případů hyperinflací mají společný jeden základní jev. Tím je příčina nebo vznik hospodářské krize. V obou zmiňovaných případech se jedná bezpochyby o problém vnitřní politiky, politického režimu a jejich výsledků na ekonomiky jednotlivých států.

I přesto, že Zimbabwe aktuálně patří mezi nejchudší země na světě, ve které chybí základní sociální zabezpečení a další věci, dříve se již řadila k africkým zemím, které byly označovány jako ty nejvyspělejší v rámci afrického kontinentu. Nejedná se tedy o případ hyperinflace, ke které by tolik přispívala její sociální či ekonomická nevyspělost. Naopak, jednalo se o zemi, která měla v 80. a 90. letech lépe nakročeno k ekonomické vyspělosti. Změny přišly právě až s politickými změnami, které nastaly s hlavou státu Mugabem, během jehož vlády probíhala obrovská korupce, reformy a špatné organizování ekonomiky.

Stejně na tom byla situace ve Venezuele. Venezuela disponuje nespočtelným bohatstvím, které bylo ale v posledních letech kompletně zničeno. Vývoj k této krizi, která dnes patří k těm největším na světě, byl ale dlouhý několik let. Nejen ropa a nerostné suroviny, ale i lidský kapitál, země jako taková, počasí, veškeré podmínky pro to, aby země byla na světě ekonomicky velmi úspěšná. Dá se říci, že situace, ve které je Venezuela dnes, je práce posledních 20 let, kdy stát vedli dvě hlavy státu, Chávez a Nicolás Maduro. Špatný způsob politiky, vlády a obrovské množství korupce v zemi.

V obou zmiňovaných případech se hlavy státu nesnažily jednat co nejvíce efektivně, aby extrémní inflační růst zastavily. Docházelo pouze k tištění stále nových bankovek, které způsobily nehodnotu místní měny. Pokud obyvatelé chtěli, aby se jejich peníze staly i během jednoho dne nehodnotné, bylo třeba je nejlépe vyměnit co nejdříve za jinou měnu, v obou případech se jedná o americké dolary, aby jejich peníze byly řádně zhodnoceny. V praxi se ale stávalo, že zahraniční měny nebyly k dispozici. Lidé tedy museli co nejdříve nakupovat statky, které jim alespoň zaručily nějakou hodnotu. Během obou krizí byly, a jsou využívány směny peněz na černém trhu. Peníze, které platily v zemi byly kvůli tisku stále nových bankovek extrémně znehodnocovány. Všechny tyto jevy mají za následek další problémy, jako například chybějící potraviny ve velkém, zdravotní péči, zvyšování nezaměstnanosti, a další.

4.3.1 HDP

Přibližně od roku 2014 nejsou veřejně k dispozici jakékoliv údaje o ekonomice státu Venezuely, ani od centrální banky, která by měla být od venezuelské politiky nezávislá. K dispozici jsou tak pouze odhady z vnějšího okolí a predikce o vývoji ekonomiky.

Z číselných statistik pro vývoj ukazatele HDP v Zimbabwe je vidět, že HDP Zimbabwe nebylo optimální ani před vypuknutím hyperinflace. Příčinou byla politika Mugabeho, konkrétně jeho pozemkové reformy, které probíhaly od roku 2000. To bylo jednou z příčin propadu ekonomické situace. Naproti tomu ekonomická situace Venezuely před vypuknutím ekonomické krize byla zcela odlišná. Venezuelská ekonomika patřila dlouhodobě k těm lepším, v průběhu historie se vždy jednalo o ropnou velmoc, která disponovala největšími zásobami ropy na světě. První propad HDP na osobu nastal kolem roku 2010, nicméně se opět zvednul k roku 2011.

Tabulka 2: Komparace vývoje HDP na osobu v daných zemích

rok	HDP na osobu (USD) - Venezuela	rok	HDP na osobu (USD) - Zimbabwe
2010	10 324,75	2000	969,82
2011	11 548,91	2001	964,08
2012	11 293,13	2002	922,88
2013	7 869,44	2003	822,47
2014	7 029,89	2004	806,90
2015	10 568,10	2005	764,63
2016	9 092,02	2006	677,88
2017	4 755,03	2007	646,56
2018	3 410,85	2008	553,38
2019	2 547,76	2009	790,35

zdroj: *Venezuela: Gross domestic product (GDP) per capita in current prices from 1984 to 2021(in U.S. dollars)* [online]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/371876/gross-domestic-product-gdp-per-capita-in-venezuela/>.

Zimbabwe: Gross domestic product (GDP) per capita in current prices from 1994 to 2024(in U.S. dollars) [online]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/455286/gross-domestic-product-gdp-per-capita-in-zimbabwe/>.

Jedním z mnoha příčin poklesu HDP byla vnitřní politika, konkrétně politicky zaměřený útok na soukromé podnikatele. I přesto, že zaměstnávali venezuelské obyvatelstvo, začali být

označování jako ti, kteří venezuelské obyvatelstvo okrádají. Následkem tohoto obviňování začalo vyvlastňování soukromého majetku, současně došlo tedy i ke krachu a ukončování činností v soukromém sektoru. Tyto kroky se tak začaly odrážet i na trhu.

Tabulka 3: Komparace ročního růstu HDP ve vybraných zemích

rok	Roční růst HDP (%) - Venezuela	rok	roční růst HDP (%) - Zimbabwe
2010	-1,489	2000	-3,059
2011	4,176	2001	1,44
2012	5,626	2002	-8,894
2013	1,343	2003	-16,995
2014	-3,894	2004	-5,808
2015	-6,221	2005	-5,711
2016	-17,04	2006	-3,461
2017	-15,671	2007	-3,653
2018	-19,621	2008	-17,669
2019	-26,800	2009	12,02

zdroj: *GDP growth (annual %)* [online]. Dostupné z:

<https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG>.

GDP growth (annual %) - Venezuela, RB [online]. Dostupné z:

<https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?end=2018&locations=VE&start=1961&view=chart>.

Od roku 2014 se Venezuela pohybuje pravidelně v minusových hodnotách. Jeden z prvních poklesů do minusových hodnot nastal v roce 2010, kdy byl -1,489 %. O rok později se růst HDP zvednul opět do kladných hodnot, pouze do roku 2014. V lednu 2019 byl roční růst HDP již -26,8 %.

Naproti tomu Zimbabwe, která i před propuknutím hyperinflace patřila k chudším státům světa, se ve velké většině dařilo v druhé polovině 20. století držet roční růst HDP držet v kladných hodnotách, což pro stát znamenalo naději na zlepšení celkové ekonomické situace.

Trvalý propad HDP začal kolem roku 2000 se začátkem pozemkových reforem. Od roku 2000 do roku 2007 se hodnota HDP propadla o 43 %.⁸²

⁸² COLTART, D. *A Decade of Suffering in Zimbabwe: Economic Collapse and Political Repression under Robert Mugabe* [online].

V období největší hospodářské krize v roce 2008 kleslo HDP na obyvatele na nejnižší hodnotu pro Zimbabwe, 553,38 USD dle statistik Trading Economics.⁸³ Údaje se z jiných statistických serverů liší. Například dle údajů o ekonomice Zimbabwe, Central Intelligence Agency, z roku 2009, kleslo HDP na obyvatele v roce 2008 na 200 USD.

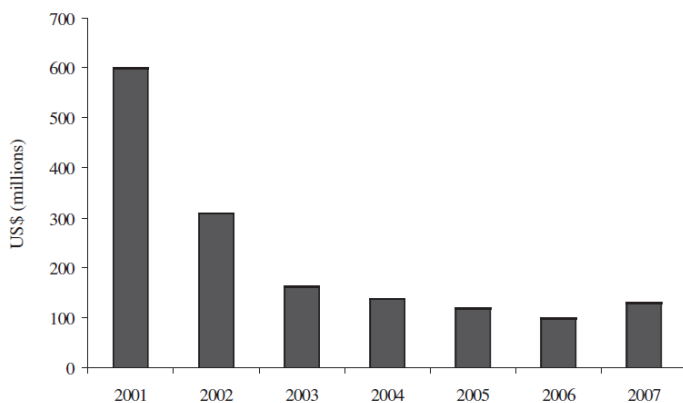
---

⁸³ *Zimbabwe GDP per capita* [online]. Dostupné z: <https://tradingeconomics.com/zimbabwe/gdp-per-capita>.

4.3.2 Významné suroviny

Vnitřní politika v Zimbabwe a její pozemkové reformy měly za následek propad všech sektorů ekonomiky. Jedním z příkladů je výroba a vývoz s tabákem, které patřilo k odvětví ekonomiky nejvíce prosperujícím, co se týče importu. Tabák tvořil téměř třetinu zisku z vývozu. Sklizeň, která přinesla ekonomice přibližně 660 milionů USD v roce 2000, tvořila v roce 2007 pouze 125 milionů USD.⁸⁴ Dalším důležitým aspektem pro zimbabwskou ekonomiku je zlato.

Obrázek 4: Roční příjmy z vývozu tabáku v Zimbabwe v letech 2001 – 2007 (miliony USD)

Source: John Robertson, "August 2007 Forecast Paper," Robertson Economic Information Services for Zimbabwean Statistics, <http://www.economic.co.zw>.

zdroj: COLTART, D. *A Decade of Suffering in Zimbabwe: Economic Collapse and Political Repression under Robert Mugabe* [online].

Zimbabwe disponuje jednou z nejrozšířenějších zásob zlata na světě. Ještě před vypuknutím hyperinflace ale těžba zlata propadla v roce 2006 na vůbec nejnižší hodnotu od roku 1907. Tato hodnota po vypuknutí hyperinflační spirály v roce 2008 ještě klesla, nejvíce na hodnotu 3 579 kg zlata ročně. Od té doby se opět zvyšuje.

Oproti tomu Venezuela vždy disponovala a stále i dnes disponuje největší zásobou ropy na světě. Během 20. století se díky výdělkům z ropy jevila Venezuela jako stát, který se stává jedním z nejbohatších na světě. Podle serveru Statista.com má Venezuela v zásobě 18 % z celkových světových zásob ropy. Hned za ní je Saúdská Arábie se 17 % světových ropných

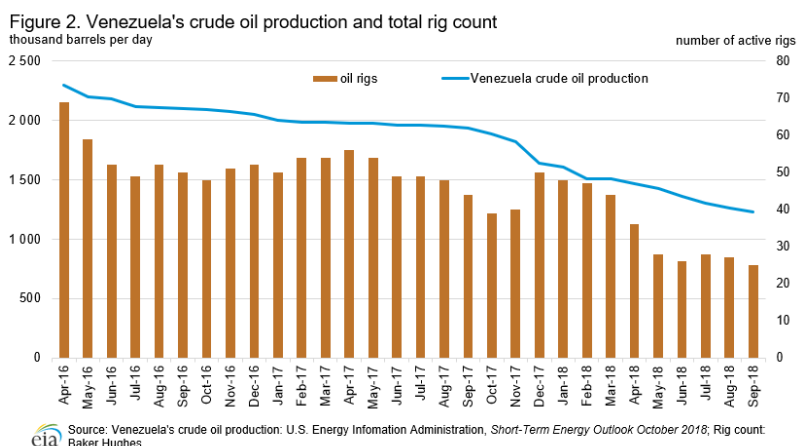
⁸⁴ COLTART, D. *A Decade of Suffering in Zimbabwe: Economic Collapse and Political Repression under Robert Mugabe* [online].

zásob. Kromě ropy ale za zmínku stojí dále zásoby zlata, bauxitu, diamantů a jiných minerálů. V číselném vyjádření se jedná o 302, 809 milionů barelů tzv. surové ropy v roce 2018.⁸⁵ S efektivním využitím těchto zásob by stav ekonomiky Venezuely byl výrazně odlišný od aktuální situace v zemi. Během doby, kdy stát ve velkém na ropě vydělával, si peníze rozdělovaly ti nejvyšší včetně korupce místo toho, aby byly efektivněji investovány do státu jako takového. Situace se kolem roku 2000 začala zhoršovat, ale nejvíce se zhoršila, když se ceny ropy propadly.

Ještě kolem roku 2006 byla Venezuela schopná vytěžit 3,3 milionů barelů za den. V květnu roku 2018 se těžilo 1,36 milionů barelů za den. O rok později už to bylo jen 960 tisíc barelů denně. Právě v roce 2018 byla těžba ropy ve Venezuele na vůbec nejnižší úrovni za posledních 50 let.⁸⁶

Obrázek 5: Vývoj těžby ropy ve Venezuele

zdroj: EXECUTIVE SUMMARY [online]. Dostupné z: <https://www.eia.gov/international/analysis/country/VEN>.

Ekonomika Venezuely byla vždy závislá na vývozu ropy. Z grafu je vidět, jak produkce ropy během posledních let klesá. S vnitřní politikou přílivu deviz, co se týče obchodu s ropou, začal klesat již v roce 2009. Tento jev měl i vliv na rozpočet v roce 2010, ve kterém bylo počítáno s cenou 40 USD za barel. Státní ropná společnost (PDVSA) se stala „státní pokladnou“, ze

⁸⁵ *Venezuela facts and figures* [online]. Dostupné z: https://www.opec.org/opec_web/en/about_us/171.htm.

⁸⁶ VERRASTO, Frank A. *How Low Can Venezuelan Oil Production Go?: Venezuela's Oil Industry in Dire Straits—Explained in 10 Graphics* [online].

které vláda čerpala prostředky na financování sociálních potřeb, dále i na financování ideologické expanze do zemí Latinské Ameriky.⁸⁷

---

⁸⁷ *Souhrnná teritoriální informace Venezuela* [online]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/23981213-Souhrnná-teritorialni-informace-venezuela.html>.

4.3.3 Hyperinflace

I když se Venezuela začala potýkat s vysokou inflací přibližně od roku 2010, největší problémy nastaly po začátku vlády Nicoláse Madura v roce 2013. V roce 2010, i přes vyšší ceny ropy, dosahovala inflace vyšších hodnot. Tamní vládě se nepodařilo naplnit cíl inflačního růstu, hodnotu 22 %.⁸⁸ Během téhož roku se v realitě inflační růst vyšplhal až k 31 % za měsíc.

Tabulka 4: Komparace ročního růstu inflace v daných zemích

Rok	Roční růst inflace - Venezuela (%)	Rok	Roční růst inflace - Zimbabwe (%)
2010	31,3	2000	55
2011	28,7	2001	112
2012	26	2002	198,9
2013	58,1	2003	598,7
2014	68,5	2004	132,7
2015	180,9	2005	585,8
2016	296,4	2006	1 281,1
2017	862,6	2007	108 844,1
2018	130 000	2008	79 600 000 000
2019	340 000		

zdroj: *Venezuela Inflation Rate* [online]. Dostupné z: <https://tradingeconomics.com/venezuela/inflation-cpi>. HANKE, Steve. *Zimbabwe: From Hyperinflation to Growth* [online].

V případě Venezuely, podle číselných údajů z tabulky, hyperinflace propukla mezi rokem 2014 a 2015, kde je poprvé zaznamenána hodnota ročního růstu hyperinflace nad 100 %. Největší skok mezi ročními hodnoty růstu inflace je zaznamenán v tabulce mezi roky 2017 – 2018. Hyperinflace tehdy vzrostla za rok o 129 137,4 %.

Z tabulky 4 je zřejmé, že situace se začala skoky výrazně zhoršovat. Zatímco v roce 2012 se nejvyšší hodnota měsíční míry inflace pohybovala na 26 %, o rok později, v roce 2013, se inflace skokově zvýšila na 58,1 %. Ještě hůře se pro Venezuelu vyvíjela inflace potravin, která již v roce 2014 překročila poprvé hranici 100 %. Podle ekonoma S. Hankeho se Venezuela dostala doslovně do hyperinflační spirály v roce 2016. Maduro ve stejném roce prudce devalvoval měnu kvůli propadu cen ropy. Oslabení bolívaru ale způsobilo ještě větší nárůst inflace. V roce 2018 se uskutečnil vznik nových bankovek, na kterých Maduro nechal škrtnout

⁸⁸*Souhrnná teritoriální informace Venezuela* [online]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/23981213-Souhrnná-teritorialni-informace-venezuela.html>.

pět nul. Tento krok, podle Venezuely, měl způsobit takzvanou denominaci měny. To se ale projevilo pouze jako krátkodobé řešení situace.

Vysoká míra inflace se pohybovala v Zimbabwe již od roku 2000, v roce 2001 následně už hodnota roční míry inflace byla nad 100 %, konkrétně 112 %. Největší skok hyperinflační spirály je v Tabulce 4 označen mezi lety 2007 – 2008, kdy hyperinflace vystoupala o více jak 700 000 000 %.

Podle ekonoma Steva Hankeho, který napsal několik prací zaměřené na zimbabweskou hyperinflaci, byl jednou z příčin vypuknutí hyperinflační spirály tlak tehdejší vlády na Centrální banku Zimbabwe. Ta Centrální banku nutila tisknout stále nové množství peněz do oběhu, čímž přímo podporovali pouze další nárůst inflace.⁸⁹

V druhém čtvrtletí roku 2007 propukla hyperinflační spirála. Měsíční míra inflace v březnu roku 2007 vystoupala na 50,54 %. O měsíc později, v dubnu 2007, tento ukazatel vyskočil na 100,70 %. V dalším čtvrtletí se vládě podařil na krátkou chvíli hyperinflační růst přerušit a snížit. Podařilo se to až na hodnotu měsíčního růstu inflace na 11,80 %. V říjnu roku 2007, kdy měsíční růst inflace byl 135,62 %, ale hyperinflační spirála propukla naplno a už se jí nepodařilo zastavit. V listopadu roku 2008, měsíční hyperinflace v Zimbabwe dosahovala 79 600 000 000 %.⁹⁰ Následkem těchto enormních hodnot musela Zimbabwe přistoupit k revalvaci, kdy škrtila na svých bankovkách 12 nul. Tato revalvace nebyla první během celkového období hyperinflace.

V roce 2009 začala oficiálně centrální banka převádět účty zimbabweských obyvatel na americké dolary.

4.4 Shrnutí

Hyperinflace patří k jednomu z nejnebezpečnějších jevů pro každou ekonomiku. Důkazem je aktuální hyperinflace ve Venezuele, která i přes svůj charakteristický režim patřila k vyspělejším zemím a k jedním ze zakladatelských států organizace OPEC. Vysoká inflace může mít různé příčiny, ať už se jedná o poválečné období jako v případě hyperinflace v Německu po první světové válce, fáze ekonomického cyklu, nebo vnitřní politika v daném státě. Z pohledu politicko-ekonomického mají obě z porovnávaných hyperinflací společnou

---

⁸⁹ HANKE, S.H. *Zimbabwe: From Hyperinflation to Growth* [online].

⁹⁰ HANKE, H. a A. K. F. KWOK. *On the Measurement of Zimbabwe Hyperinflation* [online].

příčinu vzniku, a to způsoby politického režimu, vysoké korupce, následně se Zimbabwe i Venezuela jako státy uzavřely, než aby se situace řešila za pomoci stabilních zahraničních ekonomik.

Průběh hyperinflací se výrazně nelišil, nicméně, bylo zjištěno, že větší propady ve vývoji disponuje spíše Venezuela. Jak z politicko-ekonomického vývoje, tak i z číselných údajů se dá říci, že horší průběh krize má Venezuela. Číselný vývoj růstu inflace je prudší, než ten zimbabweský a situace se ani aktuálně nelepší, spíše naopak. Tento vývoj má i mnohem horší dopady na ostatní oblasti jako na zdravotnictví, sociální potřeby, lidská práva, a další. O to větší šok tato krize pro Venezuelu je, protože v minulosti rozhodně Venezuela nepatřila mezi rozvojové země, jako Zimbabwe.

Z pohledu ročního růstu HDP, měla Venezuela v roce 2019 větší pokles HDP (-26,8 %), než měla Zimbabwe v roce 2008. U Zimbabwe se jednalo o více plynulý proces, kdy HDP na osobu mezi roky 2000 – 2009 postupně klesal, nebo zůstával během celého roku na podobné úrovni.

Z úhlu pohledu vývoje významných surovin, Zimbabwe byla dříve přezdívána jako „africká obilnice“, veškerá produkce zemědělských surovin výrazně poklesla, nicméně vše bylo pouze z důvodu pozemkových reforem, které uvalil na bělošské obyvatelstvo tehdejší prezident Mugabe. Venezuela naopak patřila, a i dnes patří, k zemím s největší zásobou surové ropy. Byla i jedním ze zakladatelů organizace OPEC. Během krize ale ceny ropy klesly na nejnižší hodnoty od roku 1947.

Z hlediska hyperinflace větším meziročním růstem míry inflace disponuje Zimbabwe, nicméně jednalo se o konečné číslo této krize, naopak Venezuela, kdy růst inflace byl v roce 2019 340 000 %, byla v té době již po denominaci měny, během které se na bankovkách škrtlo pět nul a situace se z dlouhodobého hlediska stále nelepší. Horší to má dopad i pro Venezuelu v ostatních oblastech jako je zdravotnictví, sociální potřeby, z politického pohledu i stále horší porušování lidských práv, a podobně.

4.5 Závěr

Obě z analyzovaných zemí se během jednotlivých krizí snažily zmírnit inflaci devalvacemi měn, což se v obou případech ukázalo pouze jako dočasné opatření. Finálně Zimbabwe musela oficiálně přejít na zahraniční měny. Tento krok znamenal výrazné zlepšení situace, ale ani dnes není ekonomická situace stabilní a podle mnohých kritiků nechybí mnoho, aby Zimbabwe spadla opět do řádů hyperinflace. Vláda Zimbabwe se snaží od roku 2016 řešit situaci vydáním dluhopisů, jejichž hodnota je vyjádřena v amerických dolarech. Aktuální situace ale stále není ideální, vzhledem k tomu, že těchto dluhopisů je též nedostatek, obyvatelé Zimbabwe jsou tak nuceni přecházet, pokud možno, na bezhotovostní měnu. Důsledkem těchto kroků je nebezpečí návratu hyperinflace. Podle slov ekonoma S. Hankeho se moc od doby hyperinflace v roce 2009 nezměnilo. Podle něj musí Zimbabwe přejít zpět na americké dolary, aby zničila růst inflace a zajistila pro zemi ekonomický růst.⁹¹

Venezuela i přes škrtnutí několika nul na bankovkách stále zdaleka není ve stabilním ekonomickém stavu. Výrazný podíl na tom mají bezpochyby i politické kroky, které čím dál více uzavírají zemi před okolním světem a stále více porušují lidská práva v zemi. Míra inflace stále roste i přes nedávnou devalvací měny v roce 2018. Dle ekonoma Františka Bostla je toto opatření ale pouze krátkodobé řešení, z dlouhodobého hlediska to však růst hyperinflace spíše posílí: *„Na reálné problémy odpovídá vláda čímsi nereálným, kromě krátkodobého efektu nic nepřinese. Venezuela teď potřebuje pomoc zvenčí, potřebuje, aby se vrátil zahraniční kapitál. Západ pomoc podmiňuje změnou režimu, ale Čína by mohla záchranné lano Venezuele nabídnout.“*⁹² V zemi je velmi žádaný černý trh se zahraničními měnami, které pro místní obyvatele alespoň znamenají udržení hodnoty měny. Podle ekonoma S. Hankeho účinným prostředkem pro zastavení hyperinflace je tzv. „dolarizace“ a zrušení místní měny bolívaru. Alespoň dočasný přechod na cizí měnu, která je stabilní, nejčastěji na americký dolar, pomáhá zmírňovat růst inflace a díky tomu i stabilizovat ekonomiku. V případě Venezuely byl v roce 2017 proveden průzkum, dle kterého by 62 % obyvatel vítalo oficiální přechod na americký

---

⁹¹ Long queues form in Harare as Zimbabwe releases new bank notes, coins [online]. Dostupné z: <https://www.zimbabwesituation.com/news/long-queues-form-in-harare-as-zimbabwe-releases-new-bank-notes-coins-2/>.

⁹² Venezuela krotí hyperinflaci a na bankovkách škrtná pět nul. Za dvacetník tam pořídíte 11 tisíc litrů benzínu [online]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelivize.cz/ekonomika/2571328-venezuela-kroti-hyperinflaci-a-na-bankovkach-skrta-pet-nul-za-dvacetnik-tam>.

dolar pro stabilizaci jejich ekonomiky.⁹³ Problémem zde je však vnitřní politika, kterou jakoukoliv zahraniční pomoc odmítá.

---

⁹³ *Venezuela's Hyperinflation Hits 80,000% Per Year in 2018* [online]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/stevehanke/2019/01/01/venezuelas-hyperinflation-hits-80000-per-year-in-2018/#4904022c4572>.

5 Seznam použitých zdrojů

REVENDA, Z. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. Praha: Management Press, Rignier ČR, a. s., 1998. ISBN 80-85943-49-2

JUREČKA, V. *Makroekonomie, 3. vydání*. Praha: Grada, 2017. ISBN 978-80-271-0251-8

VLČEK, J. *Výkladový lexikon pojmů tržní ekonomiky*. Praha: Victoria Publishing, a.s., 1992. ISBN 80-85605-26-0

BRČÁK, Josef; SEKERKA, Bohuslav; STARÁ, Dana. *Makroekonomie – teorie a praxe*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-492-3

HOLMAN, R. *Ekonomie, 6. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-278-6

SOUKUP, J. a kolektiv. *Makroekonomie*. Praha: Management Press, 2010. ISBN 978-80-7261-219-2

SPĚVÁČEK, V. a kolektiv. *Makroekonomická analýza – teorie a praxe, 1. vydání*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-80-247-5858-9

COLTART, D. *A Decade of Suffering in Zimbabwe; Economic Collapse and Political Repression under Robert Mugabe*. Washington, DC: Center for Global Liberty and Prosperity, 2008. Dostupné online: <https://www.cato.org/sites/cato.org/files/pubs/pdf/dpa5.pdf>

FILÍPKOVÁ, s. *Hyperinflace v Zimbabwe* [online]. Praha: Asociace pro mezinárodní otázky, 2015 [cit. 2020-02-13]. Dostupné z: <https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2016/01/PSS-Hyperinflace-v-Zimbabwe-ECOFIN.pdf>

OHCHR. *Human rights violations in the Bolivarian Republic of Venezuela: A downward spiral with no end in sight* [online]. OHCHR, 2018 [cit. 2020-02-13]. Dostupné z: https://www.ohchr.org/Documents/Countries/VE/VenezuelaReport2018_EN.pdf

Jako Německo v roce 1923. Inflace ve Venezuele podle měnového fondu letos dosáhne milionu procent [online]. 24. července 2018 [cit. 2020-02-02]. Dostupné z:

https://www.irozhlas.cz/ekonomika/hyperinflace-ve-venezuele-protesty-ekonomicka-situace_1807241901_per

Hyperinflace v Zimbabwe: Chybí bankovky, stát zavádí novou měnu ve formě dluhopisů [online]. 28. listopadu 2016 [cit. 2020-02-02]. Dostupné z:

<https://www.reflex.cz/clanek/zpravy/76173/hyperinflace-v-zimbabwe-chybi-bankovky-stat-zavadi-novou-menu-ve-forme-dluhopisu.html>

Co je to inflace? [online]. [cit. 2020-02-13]. Dostupné z:

<https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/hicp/html/index.cs.html>.

Vybojoval nezávislost, aby svou zemi srazil na kolena. Robert Mugabe je nejstarším vládcem na světě [online]. 15.11.2017 [cit. 2020-02-13]. Dostupné z:

<https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2304241-vybojoval-nezavislost-aby-svou-zemi-srazil-na-kolena-robert-mugabe-je-nejstarsim>

Zemřel Robert Mugabe. Autokrat, který dovedl Zimbabwe k úpadku [online]. 6.9.2019 [cit. 2020-02-13]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2916665-zemrel-exprezident-zimbabwe-robert-mugabe-bylo-mu-95-let>

<https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/2916665-zemrel-exprezident-zimbabwe-robert-mugabe-bylo-mu-95-let>

Zimbabwe in facts and figures [online]. [cit. 2020-02-13]. Dostupné z:

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/africa/7304635.stm>.

Zimbabwe: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled [online]. 15.12.2019 [cit. 2020-02-02]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/zimbabwe-zakladni-charakteristika-teritoria-ekonomicky-prehled/>

<https://www.businessinfo.cz/navody/zimbabwe-zakladni-charakteristika-teritoria-ekonomicky-prehled/>

Venezuela on fire: How Maduros Petro Plan Failed to Bail Out teh Country [online]. [cit. 2020-02-13]. Dostupné z: <https://cointelegraph.com/news/venezuela-on-fire-how-maduros-petro-plan-failed-to-bail-out-the-country>

<https://cointelegraph.com/news/venezuela-on-fire-how-maduros-petro-plan-failed-to-bail-out-the-country>

Souhrnná teritoriální informace Venezuela [online]. Zastupitelský úřad Brazílie, 2011 [cit. 2020-02-13]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/23981213-Souhrnna-teritorialni-informace-venezuela.html>.

Venezuela, země s největšími zásobami ropy na světě, poprvé zvažuje dovoz ropy pro výrobu paliv [online]. 14.6.2018 [cit. 2020-02-14]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/2509492-venezuela-zeme-s-nejvetsimi-zasobami-ropy-na-svete-poprve-zvazuje-dovoz-ropy-pro>

Venezuela krotí hyperinflaci a na bankovkách škrtá pět nul. Za dvacetník tam pořídíte 11 tisíc litrů benzínu [online]. 20.8.2018 [cit. 2020-02-14]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/2571328-venezuela-kroti-hyperinflaci-a-na-bankovkach-skrta-pet-nul-za-dvacetnik-tam>

Venezuela povolí oteže bolívaru, čeká ho prudká devalvace [online]. 11.února 2015 [cit. 2020-02-14]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/byznys/burzy-a-trhy/venezuela-povoli-oteze-bolivaru-ceka-ho-prudka-devalvace-1161764>

Venezuela zavádí vlastní kryptoměnu krytou ropou. Jednoduchá rovnice však odhalí léčku, varují experti [online]. 20.2.2018 [cit. 2020-02-14]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/2395909-vlastni-kryptomenu-zavadi-uz-i-venezuela-virtualni-mince-jsou-jako-letni-lasky>

Venezuela: All you need to know about the crisis in nine charts [online]. 4 February 2019 [cit. 2020-02-14]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-latin-america-46999668>

Jako v 19. století. Doktorům ve Venezuele chybí léky, přístroje i voda [online]. 1.června 2016 [cit. 2020-02-14]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/venezuela-krize-energetika-ekonomicka-krize-zdravotnictvi.A160531_120607_zahranicni_aba

VERRASTO, Frank A. *How Low Can Venezuelan Oil Production Go?: Venezuela's Oil Industry in Dire Straits—Explained in 10 Graphics* [online]. 18 June 2018 [cit. 2020-02-02]. Dostupné z: <https://www.csis.org/analysis/how-low-can-venezuelan-oil-production-go>

HANKE, S.H. *Zimbabwe: From Hyperinflation to Growth* [online]. Cato Institute, 2008 [cit. 2020-02-14]. Dostupné z: <https://www.cato.org/publications/development-policy-analysis/zimbabwe-hyperinflation-growth>

HANKE, H. a A. K. F. KWOK. *On the Measurement of Zimbabwe Hyperinflation* [online]. Vol.29, No.2. Cato Institute, 2009 [cit. 2020-02-14]. Dostupné z: <https://s.libertaddigital.com/doc/estudio-de-la-hiperinflacion-en-zimbabue-18931689.pdf>

Long queues form in Harare as Zimbabwe releases new bank notes, coins [online]. November 14 2019 [cit. 2020-02-04]. Dostupné z: <https://www.zimbabwesituation.com/news/long-queues-form-in-harare-as-zimbabwe-releases-new-bank-notes-coins-2/>

Venezuela's Hyperinflation Hits 80,000% Per Year in 2018 [online]. 1 Jan 2019 [cit. 2020-02-04]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/stevehanke/2019/01/01/venezuelas-hyperinflation-hits-80000-per-year-in-2018/#4904022c4572>

Venezuela: Unemployment rate from 1999 to 2019 [online]. In: . 13 Feb 2020 [cit. 2020-02-19].

Zimbabwe: Unemployment rate from 1999 to 2019 [online]. In: . 13 Feb 2020 [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/809092/unemployment-rate-in-zimbabwe/>

6 Přílohy

6.1 Vývoj nezaměstnanosti v daných zemích

Tabulka 5: Vývoj nezaměstnanosti ve Venezuele v letech 2010 - 2019

rok	nezaměstnanost (%)
2010	8,45
2011	7,84
2012	7,41
2013	7,54
2014	6,95
2015	6,82
2016	7,46
2017	7,42
2018	8,37
2019	9,08

zdroj: *Venezuela: Unemployment rate from 1999 to 2019* [online].

Tabulka 6: Vývoj nezaměstnanosti v Zimbabwe v letech 2000 – 2009

rok	nezaměstnanost (%)
2000	5,7
2001	5,41
2002	5,24
2003	4,87
2004	4,39
2005	4,28
2006	4,07
2007	4,16
2008	4,45
2009	5,03

zdroj: *Zimbabwe: Unemployment rate from 1999 to 2019* [online]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/809092/unemployment-rate-in-zimbabwe/>.